

שם דברים כט נצבים

אונקלוס

קָמַתּוּ וְהָיָה קִרְיָהּ כְּמַתּוּ הַיָּמִים | לֹא לְעַם וְהָיָה יְהוּדָה לְאֵלֵיהֶם
 רַי שְׂפִירָה קִרְיָהּ וְכַמַּתּוּ דִּי קִרְיָהּ **כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ**
כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ וְכַמַּתּוּ דִּי קִרְיָהּ **כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ**
כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ וְכַמַּתּוּ דִּי קִרְיָהּ **כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ**
כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ וְכַמַּתּוּ דִּי קִרְיָהּ **כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ**
כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ וְכַמַּתּוּ דִּי קִרְיָהּ **כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ**

לקט בדיד

רשימי

שבתורה כהנים כורזוקו (שפיט) פניהם וואמר מי יוכל
 לעמוד באלו הכחול משה לפניהם אדם נלצים היום
 הרבה הכעסם לנאום ולא עשה אדם כלום
 והרי אדם קיימים לענין דרום. היום הזה שבו
 קיים והוא מלשיל ונמאר כי הארץ לכל וכו' עמד
 להאיר לכל (שפיט קיי) והקוללת והבטוחין מקווימת
 אדם ומלוצין אדם לפניו (ויקרא) ואלו הכהנים שלמעלה
 מזו שיהיו הם שפוטו (א) אדם ראויה את כל (ויקרא) וכו'
 (מנצח) דבר אדם נלצים לפי שיהיו יבדלו ואלו
 מפרנסים לפניהם ממשלה ליהושע לפרק עשה אדם
 מלוצין (ב) כדי לראש. וכן עשה יהושע (ויקרא) וכן
 שמואל (שפיט קיי) החילצו ולא שפעה אדם כשילצו
 שיהיו שפוטו (ויקרא) עמד אדם פירשו על ידי היקרון לא עשה

אדם כלום קריה קו"ש (נח"ל) וכספי נאז כבדו כמז מקווימת אדם בעולם הזה ומלוצין אדם לפני לעמוד ללא כמחיות
 המולות (יד) את כל אדם עשה ה' לעיניו נאז אדם נלצים ענה כמחיות וכו'. לעמוד ראו מנהגם
 ומשפחתם לפניו וואמר את ריד על יקום לך אם אדם נלצים היום הוא על המולות למה לא קמה אלה והפסוק ציינים
 לזה אמר שליו בספק עמם הוא פיוס הוא (ויקרא) : (שפיט קיי) היום אדם נלצים ענין על עמדה של ריד
 הפניה גם מדווח יצתה היום הם אמרו על עממם גם יהיה מדווח לפי זה מה שבמר אמר רשעים שבעולם וכו' משל"ל
 ללדן נב', לאל לפי דרך הני הוא עיקר ספר מן הספר שמה הוא כמלוצ אדם כדי למסרם, והיל"ל אזי האנשי אדם היום
 (מ"ל):

אור דהייים

למען הקים אותך לו לעם ולא מפניו כי שפחו צמורה וכו' משפוחים מזהים הקדושה משע
 מעולם האלות אשר המחייבו שפפחו באלוהיו משע עד שישע ישראל מזהים עם ה' וצמח
 וצמח וחקווימתו לעם ה', עור ואלו לח עמם לצרות שעשאלם ערבים יהמו לצ לעוצר עוצרה אמת קול
 בערבות, שלא וואמר אדם למה ישעה ה' כה כמחויבו וחקווימתו לעם סגולה, הא למדת שכל
 לעצמו להכבד עולם לחיים צמשה האלה, לזה משעה ה' אזי אלא לעוצבותו להקמתו:
 אמר כי אלוהים משע לעוצר למה הקים אותך לו **ויב' אדם נלצים וכו' כי את אשר וכו'.**
 לעם פירוש שזולת זה יהיו יבדלו יבדלו חזורים
 לאחוריהם היום יפגע אדם בקלה ולמחר ולא הספיק צמורה את אשר ישנו וכו' שם אדם

אור בדיד

לעם כממחר הנבחה, ומד שיי הקים לקיים, וכן הני' להקים ממשל. (יד) וזה המורה גם כדרך הני'.

שם דברים כט נצבים

אונקלוס

וְכַמַּתּוּ וְהָיָה יְהוּדָה לְאֵלֵיהֶם וְכַמַּתּוּ דִּי קִרְיָהּ
 עַמְדָה דְהַיָּמִים: **שפיט קיי** לְמַעַן הַקְיָם אֶתְּךָ
כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ וְכַמַּתּוּ דִּי קִרְיָהּ **כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ**
כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ וְכַמַּתּוּ דִּי קִרְיָהּ **כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ**
כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ וְכַמַּתּוּ דִּי קִרְיָהּ **כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ**
כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ וְכַמַּתּוּ דִּי קִרְיָהּ **כְּמַתּוּ דִּי קִרְיָהּ**

רשימי

לקט בדיד

יולת ומה"ל אדם שאל יענה אותך כפי הדין שפירשו
 אותך לא כן הוא כי כ"ף זו כמפור המנהג משמש כי
 שמושיים שפירשו אומר כמו לשמך לנאום לנסות
 אותך, אל שפירשו שפירשו אדם, כיון כעמך ונלמדך
 בדרך, וכן יהיה כפי אלמניו לעבד לעמוד אדם ומלא
 רלויה מפי' ואלמך דמקצ' וואמר לזה וכו' ללמד אדם חוקים
 ומשפטים, "למשפטים" אולם, שם אלו פירשו
 לעשות אדם שחית אדם מנזר את אלו פירשו לעשות
 אדם (רא"ם): (א) כלומר אין אדם יחיד נאום
 צברית אם עומד או יושב או עובד אלא אחר דרך הענה
 עין היה הנחה, והענין, לומר ככה יצמר ויחלק העובר
 עניה (רש"י ברמב"ם): (ב) ר"ל אין מיי חיות "הקיים"
 הקים ממש שאל נעשיו לו לעם כממחר הנבחה, אלא
 פירשו להיות קיים להעמדה שלא תפסו בו ולא תבדלו ותבדלו ממש בהקנה ונעמדה המורה (אור"ח): ממחר שליו יול
 ככיל ליקח לו אומה אחרת ולא תפסי שיהא לך לעם (נח"ל), וזה מיי למחר דבר לך ומלמד משע למחיות: (ג) שצמשה
 ונבית יהיו הך, כלומר לזה משפטי אדם בקוללת האמורות לקמן וכו' עמל, ולא די לנרות בנית אלא ממעבר על המורה
 ומפניו באלוהים גם הוא יעיל אדם נלצים היום, כלומר רוצה למד ולישע מופע נלצים ורובת היום, שליו שישו למה אחר
 זו שאמר הקוללת המחלה בלחם נלצים היום, כלומר רוצה למד ולישע מופע נלצים ורובת היום, שליו שישו למה אחר
 דרוק נלצים ולא מנאום או נקוללים: (ד) אמר נלצון זה (והוא לכוון המחממת) ולא אמר ליי שרצה למד מופע משה
 כלומר הרבה, ונ"ל דרום למלמד לומר שאל המשורר כל מל וכל מכה יש כלמת משה אלא אדם נלצים שאלו ידעת מה זה מל
 ומה זה מכה, לזה אמר ממה ספר שחית למחר ספר שחית של שחית (ר"ל):

אור דהייים

ימנעו ככעור עור למה מעיקרם הולך לצרות ולא ופרט, וצוהר הכעורה (שבה על זה הרך
 הספיק גזירת מלך צמורה כעושים הכמונים כמנעין לקיים כל דבר ואם ישנו ויצנו ויצנו אדם
 צמורה, אכן עמם הדבר הוא לפי שמהם הכעור מהם תנח ענין האלה הכמונים (רא"ם), והוא אמרו
 ללדס לומר שיעבור עוצרה אמת והוא שומרו צברית וכו' וצולמו, ומעשה הכס שישמעו לעבור
 צעיקר וישע שוש אדם על עוצרה אמת, וומר צעיקר לא יספיק להם שוש אדם על עון זה
 כיון הוא לו מדינות מורה צד וצמורה וצמורה על וצמורה אומר וכו' פירוש עמם שליו
 ל"ל צריחות וצמח ומדות ועושים, אשר על כן **ויב' למען הקים אותך וכו'.** פירוש עמם שליו
 כממחר ה' והכעורים צברית לקיימם על כל פרט
 מנקט להכעור כעושים וצולמו הוא

אור בדיד

צריכים לקול על עממם הקוללות, וזה די מה שקוללו שישו הצרים, ופירשו שישעו אדם ישעור מלואם שפירשו. (א) מיי משה נאמר
 שברית כי צדים ומשפחה שישו הן. (א) כלום המשפחה שישו, ופירשו של הצרבים אדם, שחית מורה מן לבי הוב שחית לעמד
 כלל שיש ומלד, אלא שיש אומי וכפר כמלומה האלו אין עור מלך ענין ופירשו מה שאין כן אחר שקולל כל פרט ופירש מיי שישו כחיו
 וכלל האלות מה יושע ליי לנבחה, הלא על הכעורה לצד יהיה כל האלות, וכן על כל פרט ופירש. (ב) אלא כפר הקים אדם לו

פרשת   דף ר"ל ע"ב   פנחס   קבא   עיונים

בעתו הא חד זה המזון של העשירים שנתון מאכל מרובה כעתו הרי אחר תדון שחם דכתיב ומשביע לכל חי רצון דא מזונא דמסכני דאינון שבעין מדצון ולא מגו מיכלא סגי זה המזון של העניים שהם שבעים מדצון ולא מתוך מאכל מרובה תלת שלוש דכתיב פותח את ידך דא תקפא להווא אתד דבפתוחו ידוי נפקת רצון ושבעא לכלא זה חזק למקום ההוא שכתחת ירו יוצא רצון ושבע לכל תו הכי אוליפנא דלא איהו אלא חרי ומני בגין מזונא ופרנסה בכל יומא דאלין חיובא על בר נש עוד כך למדתי שלא הוא אלא שתי פעמים משום מזון ופרנסה בכל יום שאלו חיוב על האדם ואי אמר יתיר לאו בגין חובה איהו אלא בגין שבחא גו תושבחן ואם אמר יותר לא משום חובה הוא מלא משום שבח חזק השכחים דומיות דדוד מלכא מאי טעמא בגין דפרנסה לא חזי למשאל אלא בתר צלותא מה הטעם משום שפרנסה לא ראוי לשאל אלא אחר התפילה ופרנסה דמאריה ופרנסה של אהנו מלכא ייכול בקרמיתא ולבתר ייכלון עבדוי המלך יאכל בתחילה ולאחר יאכלו עבדוי הה"ד שיר ה' באתי לגני אחתי כלה אכלתי יערי עם דבשי שתיתי ייני עם חלבי לבתר אכלו רעים אכלתי יערי דא צלותא דמיושב זה תפילה של מיושב עם דבשי רא קריאת שמע אכלתי יערי דא צלותא דמיושב ההוא יער לבנון יוצר אור והאופנים וחיות הקדש כל הני אקרונ יער אילנן ונציבין דביה כל אלו נקראים יער אילנות ונטיעות שבו עם דבשי דא קריאת שמע דאיהו מתיקו דכלא בכמה צופין ומתיקין שהיא מתוקה מכל בכמה צופים ומחיקות שתיתי ייני דא צלותא דמעומד זה תפילה של מעומד משיכו דיניא עלאה דאתגמר משיכה של היין העליון המשומר ודא בשלוש ברכות ראשונות עם חלבי אלין אינון אלו הם שלשה ברכות אחרונות ואתכלילין אלין באלין ונכללים אלו באלו עד כאן מיכלא דמלכא לבתר דאכל מלכא ע"כ מאכל של המלך לאחר שאכל המלך אכלו רעים לעילא למעלה שתו ושכרו דודים לתתא למטה ועל דא לית חיובא דמזונא אלא לבתר צלותא תל כן אין חיוב של מזון אלא לאחר התפילה כצלותא דמנחה קדם צלותא מאי טעמא בגין דעד לא אשתכח רינא קשיא בעוד ראנפין דמלכא נהירין ימא כתפלת המנחה קדם התפילה מה הטעם משום שער לא נמצא דין קשה בעוד שהפנים של המלך מאירים יאמר תהלה לדוד בהאי סדורא דמזונא דלבתר דדינא שריא ותלי על עלמא לא שעתא איהו אתא רבי פנחס ונשקיה בזה הסדר של המזון שלאחר שהדין שורה וחלוי על העולם לא שעה היא כא ר"פ ונשקו.

שייך לדף ר"ל ע"ב
אשת מדנים וכעס דשלטא
 איהו על דכורא דילה וכו' ז"ל
 בזה חרקייע: הנה כבר ידעת כי
 ספי' היסוד הוא למעלה מן חנוקי'
 מלכות וחוא הנותן לה שפע ומזון
 בסוד והיה האוכל לפקדון לארץ
 ר"ל לפקדון ליסוד ליתן לארץ
 מלכות וממנה נמשך השפע
 לתתונים. והוא ימשול בה כי
 היסוד הוא למעלה ומושל עליה.
 ובסטי"א הוא לחיפך כי שלטא היא
 על דכורא דילה בסוד ומצח אשה
 וזנה וכו' אתגברת על בעלה.

7 ← אמר רבי יהודה לימא לן מר מלין מעליתא יאמר לנו הארון רברים מעולים וראש השנה פתח רבי שמעון ואמר מלכים ב' ר' ויהי היום בכל אתר בכל מקום דכתיב ויהי איהו צער ויהי בימי צער ודאי ויהי היום יומא דאית ביה צער ודא איהו יום שיש בו צער

<p>נפש ודא דף קמ"ו ע"כ אמר כי במקום שאמר ויהי פתח צער אך לא גדול. אמנם ויהי בימי או דאי הוא צער גדול. אמנם כאן שאמר ויהי היום הוא ממוצע וכינוי אחר שלא אמר בימי. והצער הוא כי הוא יום הרין, אך כיון שאפשר שיגצלו לפיכך הוא ממוצע. והוא כי יום ר"ה לימו בנבורה רינא קשיא כי המלכות נקראת שנה והנבורה ראש שלה כי משם נאצלה. ע"כ. וכן מש"כ כאיוב ויהי היום ויבאו בני אלהים היינו הכית דין כרלקמן. וז"ל הרמ"ק: והנה יש מן מלאכים כהיכל וזות ונקראים בני האלהים כלומר נאצלים משם. אלהים נבורה. כי הם עי רייגין כהיכל וזות כנוכר כפי מקדו. ואמר לתתיצב על ה'. ר"ל מה הוא עיקר ישותם שם, הוא על ה' כלומר לראות על עסקי ה' הוא המכבד את השם לתת</p>	<p>ביאור המאמר היכל קדש קדשים כולל סת"ב, והיכל התחתון שהוא היכל לבנת הספיר לולל יסוד ומלכות, כמבואר שמו"פ א"א. ע"כ מהרע"א מהימנא. א"ר יהודה לר"ש, לימא לן מר מאלין מלין מעלייתא דר"ה ילה לנו הרב מסורות של ענייני ר"ה פתח ר"ש ואמר מה שכתוב אצל אלישע הנביא ויהי היום נאמר על יום ר"ה כרספרש ואילו ככל אתר דכתיב ויהי, איהו צער היינו צער קצת, וכמקום דכתיב ויהי בימי, צער ודאי הוא צער גדול, אם כן מש"כ כאלישע ויהי היום, יומא דאית ביה צער היינו יום הרין שרנים בו העולם ודא הוא ר"ה שהוא יומא דאית ביה רינא קשיא כו' שבו נהדון העולם. ח"ל הרמ"ק: א"ר יהודה לימא לן וכו'. עיין פ'</p>
---	--

פרשת נצבים

76

אתם נציבים כיום כולכם לפני ה' ונראה לי (ג) דווקא פנים הוא ענין חלוצים לחצוים שבעולם וגו' כיום זה ראש השנה, וכי' בשמנו דברי האל והתנבך בנצבו לאמר שלם ימי' לי כי בשמנו דברי האל ויבדילו לאימה, לא יחשב כי' סלוח לו וגו' ויבדילו כי' וגו', ובאגדה דרשו (רש"י ד"ל) לפי ששמנו ישראל ל"ח קללות אמרו מי יוכל למנוח באלו, המחיל משכ' לפיוסן בלא כרצו הכפסחם לפני יוצרך ולא עשה כלי' ואחס נציבים לפניו וכו', וע' לבקשות סא (ב"ק ג.) כל כוונתו מקוים ברוך כוח וזמנו וכו' (ט) לזם כן כוח כמחמך כמוני עס מי אפשר עיבי' כן חמור כמו שכתמיו בספרי כמוכר כווא רק לזיס על כלום וכו'.

נועים בתולדות

(א) ההמונים אומרים שכל העונשים לעוברי עבירה הוא רק לאיים על האדם, כי אי אפשר שיזי' כל כך חמור כמו שמתמרים הספרי מוסי', אבל האמת הוא שכל האומר שהקב"ה הוא וותרן ואינו נפרע מהרשעים יותר ויופקרו חיינו וכל הגוף שלו, דק הקב"ה הוא מאריך אן שמא יחזור בתשובה ולבסוף גובה את חובר מהחוטאים.

(ב) אחו"ל כשמעו הצ"ח קללות הדיקו פניהם אמרו מי יוכל לעמוד באלו, פייס אותם משה אתם נצבים כולכם, הרבה הכעסות למקום ולא עשה אתכם כלי', הוונת שכתשמנו שהצדיקים נתפסים בעבור עון הרשעים, על זה ראנו מי יוכל לעמוד באלו, דהלא הרשעים חוטאים בודאי, נמצא

וגראה לי (ג) דווקא פנים הוא ענין שפזיקוס נחפסס ענין הרשעים, כזכ אמרו מי יוכל לעמוד באלו, לזכ פיוסן וזמנו חסס נצבים כו' לכס, לזכ לומר דכתב כרמ"ס (הל' תשובה פ"ג ה"ה) שיש דין כללי, ונבדל דיקוס יעלו זכאין בדין, וזכ שמתו שיחפסו דיקוס ענין הרשעים, וככי עמי כרצו הכפסחם ולא עשה אתכם כלי' מחמך כי כיום בלזם הכפס כוח דין ככלו כזכ יס לכס תקומה לפניו להחייב שחסס כולכם יחד מזוין וכו'.

אך לפני זה (ג) מקום לומר שלם ימי' ל"י כי בשמנו דברי האל ויבדילו לאימה, לא יחשב כי' סלוח לו וגו' ויבדילו כי' וגו', ובאגדה דרשו (רש"י ד"ל) לפי ששמנו ישראל ל"ח קללות אמרו מי יוכל למנוח באלו, המחיל משכ' לפיוסן בלא כרצו הכפסחם לפני יוצרך ולא עשה כלי' ואחס נציבים לפניו וכו', וע' לבקשות סא (ב"ק ג.) כל כוונתו מקוים ברוך כוח וזמנו וכו' (ט) לזם כן כוח כמחמך כמוני עס מי אפשר עיבי' כן חמור כמו שכתמיו בספרי כמוכר כווא רק לזיס על כלום וכו'.

פרשת נצבים

76

אתם נציבים כיום כולכם לפני ה' ונראה לי (ג) דווקא פנים הוא ענין חלוצים לחצוים שבעולם וגו' כיום זה ראש השנה, וכי' בשמנו דברי האל והתנבך בנצבו לאמר שלם ימי' לי כי בשמנו דברי האל ויבדילו לאימה, לא יחשב כי' סלוח לו וגו' ויבדילו כי' וגו', ובאגדה דרשו (רש"י ד"ל) לפי ששמנו ישראל ל"ח קללות אמרו מי יוכל למנוח באלו, המחיל משכ' לפיוסן בלא כרצו הכפסחם לפני יוצרך ולא עשה כלי' ואחס נציבים לפניו וכו', וע' לבקשות סא (ב"ק ג.) כל כוונתו מקוים ברוך כוח וזמנו וכו' (ט) לזם כן כוח כמחמך כמוני עס מי אפשר עיבי' כן חמור כמו שכתמיו בספרי כמוכר כווא רק לזיס על כלום וכו'.

נועים בתולדות

(א) ההמונים אומרים שכל העונשים לעוברי עבירה הוא רק לאיים על האדם, כי אי אפשר שיזי' כל כך חמור כמו שמתמרים הספרי מוסי', אבל האמת הוא שכל האומר שהקב"ה הוא וותרן ואינו נפרע מהרשעים יותר ויופקרו חיינו וכל הגוף שלו, דק הקב"ה הוא מאריך אן שמא יחזור בתשובה ולבסוף גובה את חובר מהחוטאים.

ובזה יזון יזון (ט) חכם נלצים היום כולכם היום
 בלחם שבי, כשחכם כולכם בלחמיה
 אחר זה בני לפני ה' ללכתם ולשבת וכו',
 ולא למר טכ שמדמיין ללכתם שם בגזולתם
 לפני ה' ללכתם קודם שישבו בנין כזה וכו'
 וכן שנקרא זה ה' ללכתם, רק הוא זה לא
 כשם כוונה לומר רמזים וכן מייסד המלך
 עבור כולכם שחכם בלחמיה וכו'.

עוד יש לומר רשמינוי המורה פירוש
 המסוק (מחלים קב) חסד לפני כי
 יעשוף ולפני ה' יפטר שמו, (ט) על פי משל
 עלה המלך שנתקל כל אחר שנתקל צמח
 שמתח המלך, וכו' חכם אחר שנתקל שירצה
 עם המלך ה' ששמים צום, והשם צמחי

נעם לתולדות

אדם שלוחים של המזנים, ואין מקום
 שימחול המק"ה לחמונים.
 (יח) בחוצרות וקול שופר הריעו לפני
 המלך הוי"ה, הכונה שיצאו הגזורים לקראת
 המלך המק"ה בשעה שהוא ה' בבחינת הרי"ה
 ורחמים, ולפני שהרי"ה יהי בבחינת המלך
 המשפט, להצמיד הארץ במרת הרי"ה
 ובמשפט.

(יט) היום נקרא ראש השנה, וכילכם
 הכונה שיום באחדות, ואמר אם אתם נצרכים
 היום כולכם, היינו שהנכם כולכם באחדות,
 או יי אש"י--לפני הוי"ה אלקיכם ואשיכם"
 היינו קודם ולפני שהקפ"ה ישב בדין בבחינת
 ה' אלקיכם שהכונה הוא ובית דינו קודם
 לזה הלכו ואשיכם, והם מפייסין אותו כשם
 כולכם שעל ידי האחרות הם שלחכם, ואז
 בשעה מרת הרחמים ה' אתכם המלך בעצמו
 בלא בית דינו.
 (כ) לפני ה' ישפך שידו, הכונה שאת

תולדות

ובזה כמח האשור ישי" טו"ה דשו"ה ה'
 כמחלו קולוהו צהורו קרני וכו'
 (נח) וישוה אל ה' וירממה, דבייש קודם לחם
 הפצה שהוא זה צמח רמזים, ולא ללבוש
 שהוא צמח הרי"ה, ולא כי ירכיז כללה יש"ש.

זאני כצמח צמחם אחר (ח) אמרו ע"ש ישי"ה
 זכרתי כשם לחמיה צניכם שולחו
 המלכיו חכמים שם בגזולת לפנים המלך
 קודם לחם הפצה עלה צמח לפני המלכה
 וכו' יש"ש.

ובזה יזון (ט) כמחלות וקול שופר הריעו
 לפני המלך ה', קודם שנקרא המלך
 כמחכם כשהוא זה כשם כוונה רמזים וכו'.

נעם לתולדות

גודל המדינה לחתוך לפני המלך, המלך
 ויהי להם הכיננים, וכשהגיע המלך סמוך לעיר
 יצאו גם הכיננים לחתוך והמלך ויהי עור
 שלישי, וכשהגיע המלך לחתוך יצאו כל העיר
 לקראתו ואז ויהי להם הכל, כן הגדלים
 מחננים בעור ראש השנה, והכיננים בשעת
 ימי השובה, וכיום כשורים הכל מחננים
 ומותר להם הכל.

(טז) וישב אל ה' וירחמתי, היינו שישבו
 בתשובה כשהקב"ה הוא במדת הרחמים
 בחינת הוי"ה, וזהו קודם ראש השנה, ואז אל
 אלקינו כי ירבה לללות, היינו שירבה לללות
 בראש השנה כששולט אלקים ומדת הדין לפי
 שהקדימו לשוב קודם ראש השנה בשעת
 הרחמים.
 (יז) אם יש אחדות בין המזנים לתה"ה
 נמצא שהתה"ה יוצאים קודם ראש השנה לפי
 המלך בשליחות המזנים, והמלך מותר גם
 להמזנים, אבל אם אין ביניהם אחדות הרי

יעקב יוסף

ובזה יזון (ט) חכם נלצים היום כולכם, וכן
 לומר שחכם נלצים כשחכם כולכם
 בלחמיה וכו', כל אחר שומר שרבי, ולשבת
 חסדו ממחין כל ששבתם ואחר כך כל אדם
 שרמל ממחין כל אחר מרמזים, מה שאין כן
 כשכל אחר חומר ששבתים לפי חלק, שאין
 שקול כמו לחם הפצה זה והכרתי וכו' וכו'.

עוד יש לומר (יז) דמח סעורי זכר צה"ה
 (י"ט חסד) חסד, חסד צמחם פירוש
 המסוק (מחלים צח) כמחלות וקול שופר
 הריעו לפני המלך ה' וכו' ויש"ש.

ול' חסד (ט) דמח סעורי כמחלות ר"ה
 (י"ט חסד) נכחו כמחלות להפנות לפני
 לחם הפצה וכו' על פי משל ששמו גדול
 המדינה לקולת המלך וכו'.

נעם לתולדות

שיהי' לך שלי עם הצדיקים ואז תזן עליך
 ההתחברות עם הצדיקים.
 (יג) אדם נצבים כולכם וכו' ראשיכם
 שבטיכם וקניכם וכו', הכונה כשכל אחר
 מחזיק עצמו במרדנות ורוע שיש ראשיכם
 ושבטיכם ואחר כך כל איש ישראל ויש
 כיננים אחדות אז יש לכם תקומה
 ותתייצבות אבל כשאומר בשרירות לבי אלקי,
 היינו שאומר שגם אני שקול וגדול כמו
 הראש והשבת אז יהי והברילו ה' לרעה.

(יד) אחז"ל כל שנה שאין מריצין לו
 בתחלתו מריצין לו כסופה, ודא חטוי'
 בחלום פירוש הכתוב בחוצרות וקול שופר
 הריעו לפני המלך ה', הכונה שיהיו מריצין
 וחוזרין בתשובה לפני וקודם שיהי' המלך ה'
 ה"ז מריע בסוף השנה.
 (טו) המלך בא ושלחו בני המדינה את

תולדות

נמשך שיחמל משפט יחד גם כן עם
 הצדיקים ושלחו בני הצדיקים מה שאין כן
 כשם ששלחו הצדיקים שבתם, והם רע לשמים
 ורע לצדיקים זה והכרתי וכו'.

ובזה מלני צקתם (ו) גם שבי' מחמם
 צמחלה משם ריעי ע"ה, ושאין
 כמורה משמים, לא ה' מקום לנשם לחל
 עלה, עד שנסד ונמלך ממך המורה, (ו) חס
 שאמר ויקח קדם ורמזו כש"ס (שמחזיק קש)
 שלח את עלמו לך אחר לכויה נמלך ממך
 המורה, וכמחמו וחספלי קדם וכו'.

וזה שאמר (ז) אבות פ"ה אל חבי רשע
 צמח עלמך, רק שחמל על כל פנים
 עם הצדיקים כשלים.

נעם לתולדות

שונאים את הצדיקים שביניהם והם רע
 לשמים ורע לבריות אז והברילו ה' לרעה,
 היינו שזה שהוא נבדל מהצדיקים יהי' לרעה
 לו שעל ידי זה אי אפשר לו להציל בין דרב
 הצדיקים שהרי אין לו שייכות עם הצדיקים.

(י) קודם אמר שמושה עשה הכל מדעתו
 לתת הכהונה לאהרן, נמצא שהכתיש בתורה
 משמים והכתיש כבואת משה, עם כל זה לא
 נענש עד שנחלק ונפרד מתוך העדה, שאז לא
 יכול עוד להגן עליו מה שהצדיקים הם הדרב.

(יא) ויקח קודם, דשו חז"ל שלחק עצמו
 להיות נחלק מתוך העדה, היינו המודיענו
 ורק באופן זה ה' חל עליו העונש ליד
 שאולה הוא וכל אשר לו.
 (יב) אל תהי רשע כפי עצמך, הכונה
 שגם שאתה רשע אבל הזדה שלא תהי כפי
 עצמך, שאז אין מי יגן עליך, רק תאמך

פרשת וילך

לשם קל וחומר מה כוח שיושב על הספר מכל מקום בלחץ מהספר וכו' כמו שכחתי צפ' שופטים (ע' צ"א) יו"ש, מכל שכן כמוני עס וכו', (ג) חכ' שלמה לון מוזנין לאדם אשה לאלה לפי מפתיו, לון לכארתם של דורו כי כוח פלמו כגורם.

והנראה לי דצלותי ע"ס דסופה (ב) כד פתח ירם לקום נכוספ למוי הכי לון מוזנין לאדם אשה לאלה לפי מפתיו וכו', (א) וסופל ממש כי כרוכס לפתוח פון נמוסר ים לחוס שיוצר סרס על ישראל, כמו (שבת לג) בלחץ ר' שמוון בן יוחאי מן כממרה ככל מקום טבי' מסמכל וכו', ויאל צח קול חזרו לממרה וכו' (ג) לון כשיון לצ

נועם לתולדות

(א) רשב"י כשיצא מן המערה וראה שפוסקין בעניני עולם הזה אמר מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה, ובכל מקום שנחן עניני עולם שרף, יצתה בת קול וכו' להחריב עולמי יצאתם (בתמ"ג), חזירו למערכתכם, הרי שאין לדבר סרה על הכלל ישראל, אמנם כשיתן אל לבו יוכל לעשות לעצמו קל וחומר ומה הוא שיושב כל היום על חספר צריך שמירה בצאתו מוספר כל שכן תהמוני שהוא כל היום בשוק ורואה כל דבר אסור, ואו לא ידאה עוד חובה להתמונים, רק ידון אותם לבן וכוות.

(ב) כקרבכם אל המלחמה, דרשו חז"ל סמוך לצאתו מן הספר, פירוש סמוך לגבול האויב, ולדרכו הכוונה סמוך לצאתו מן הספר ומעסק התורה, או הוא קרב למלחמה עם היצו"ר להתפתות לכל רבר אסור המצוי בשוק.

מיון מחוסק משרים, (נג) דמנח נחמד לאצרכם (בס' ברכת אברהם סוף חיל' השקת ב') שוכי' מרכבה למות (משה ז) נשאל פון ומוצר על פשט, שיעטור מוצד פויו כפסע רק כסונו כוא חוזה ולא כפסע וכו', (נג) וכו' ויוצו מלפניו וגו' כי מיון מחוסק משרים ולא כפסע, מה שלון בן לפני צית דיע וק"ל.

נועם לתולדות

הוא בקשתו מהקב"ה שיוכל המיד לשפוך שיחו לפני ה' ולדבר עם ה' בכל עת שידצת. (כא) אתם נצבים, שיש לכם יציבה ותקומה, כשתהיו חמיד בכל עת נצבים לפני ה' אלקיכם, שתוכלו לשפוך שיח לפני הקב"ה בעצמו בכל עת, וזה נציבה וקמה לאדם.

(כב) האדם צריך לעשות עצמו מרובה למדת נושא עון ועובר על פשע, וזהו על ידי שגם הוא יעבר' מנגר פניו הפשע של החוטאים נגדו, ויראה רק הטוב שעושים לו ולא הפשע, ואו גם הקב"ה יהי' לאדם נושא עון ועובר על פשעו וישיב לו כמדתו.

(כג) מדת הקב"ה הוא עובר על פשע, היינו שמעביר פשע האדם מנגר עניניו ורואה רק הטוב שעושה האדם, וזהו שביקש רהע"ה מלפניך משפטני יצא, היינו שיהי' משפט שלי לפניך בעצמך ולא בפני הבית רין של מעלה, ואמר הטעם כי ענין תחוינה משרים, היינו שאתה רואה רק הישר והטוב, לא בן הבית רין של מעלה רואים גם החלק לא טוב.

ישלם פרישת נצבים. קב"ג. ליט. העירוני היום לאהבה את ה'. נח קב"ג.

קשה מאיזה טעם יתברך. גם לשון כי כשידיות אינו מובן, רשמע שהוא נתינת טעם, דעל ידי שילך בשרידות לבו ויוסף חטאי שלותא על זדוניתא יהיה לו שלום, ונהפוך הוא) לא יאבה ה' פלוח בוי (יש לדקדק דכל אלה הם דברים פשוטים ומה חידש משה דבינו ע"ה בזה. וגם לשון כל מיותר, והיה די באומרו ורבעה בו האלה בוי)

וחברילו ה' לרעה פכל שבשי ישראל ככל אלות הכרית הכתובה בספר התורה הוא (יש לדקדק דחבת לרעה מיותר, דזה מובן מצעמו כשארמירם על איש שראוי הוא להיות נבדל מעדת ישראל אזי הוא לרעה ולא לטובה. עוד יש לדקדק בשנותו כאן את לשונו, דמתחלה אמר כל האלה הכתובה בספר הוא דמשמעו ספר דברים, היינו התוכחה של כי תבא, וכאן אמר בספר התורה הוא דמשמעו של בתקומו שאינו בספר הזה רק בספר תורה הזה)

ואמר הווד האחרון בוי על מה עשה ה' ככה לארץ הוואת פה חיי האף הגדול הוא ואמרו בוי, יש לתמוה בכל זה, כי קושיא זו ותירץ זה המה דברים פשוטים למאד, ומה חידש משה דבינו ע"ה בזה. וגם אומרים מה חיי כ"י אינו מובן, דמתמא אם כעס השי"ת היה לו על מה לכעוס. גם יש לתמוה בזה ישי"ת היה ויחר אף ה' בוי להביא עליה את כל הקללה הכתובה בספר חח מדוע כאן שינה ואמר בספר הזה כמו בפעם ראשון, ומדוע רישא וסיפא בספר הזה ומציעותא בספר חודה הוה. גם חבת כל מיותר) ונהה בדרושים הקודמים כבר יישבנו כמה דקדוקים מזה, וכאן נהרץ בנרבים אחרים ע"ה.

נקריים מה שאמר הפסוק בפרשי תבא (מס. פס) גם כל חלי כ"י, פירש בעל הטורים כל חלי בנימטריא צ"ח קללת אלו שבמשנה תורה חלי בנימטריא צ"ח קללת אלו שבמשנה תורה

לכבו רק פונה מעם ה', אזי הוא ללכת לעבוד עבודת כוכבים, כי יוגאה וכאמור.

גם לפשוטו י"ל לראו דוקא על עבודת כוכבים כיון משה רבינו ע"ה בזה, דבאמת לא נחשד אותו הווד בעינו על זה בויתום ידעו נפלאות ה', אלא כיון על שאר עבודות שהם ג"כ חמורות כעובדי כוכבים כענין חילול שבת (מייחין פס) וכל המתגאה וכל הכועס קט"ו, וכל המעלים עין מן הצדקה (מסכת פס), וק"ל.

וער"י פירשו המופשיים מה שכתוב בתוכחה (מס. פס) ועברתם שם אלהים אחרים אשר לא ידעת. שיש לדקדק. חוהי הוה שם כתובים עושים על עבודת כוכבים ומה זה העושה. וחו שח"ו שיעבדו ישראל עבודת כוכבים בגלות, וכבו נחטודרו חז"ל קט"ו על זה. וחו מאי אשר לא ידעת, מאי נפקא מינה בעבודת כוכבים אם היא ידועה או לא.

ופירש"ו, דבאמת הוא רחמנא גדול ודבר מה, כהיות לאחר מות האדם מראין לו חתמים יוד כתוב בו שעבר עבודת כוכבים כל ימיו, והוא יזעף לבו שם וצעק שלא עלה בלבו אפילו הרהור עבודת כוכבים, ואומרים לו שעבר על דברים הנ"ל שנחשבים בעבודת כוכבים, וזה דבר מה, כי אם ח"ו יעבוד איש עבודת כוכבים יודע ומכיר עונו ועלול לשוה ולסגף עצמו בסיגופי מות בידעו כי רע ומד עובו את ה', ורע עליו המעשה שעשה, משא"כ זה שעבר כוכבים ואינו יודע כלל שהוא עובד כוכבים אין עלה בלבו כלל לשוה, וזהו אשר לא ידעת, וק"ל.

דרוש יא

והיה כשמוע את דברי האלה הואת והתברך בלבנו לאמר שלום יהיה לי בוי (מס. פס) קמא ותיא כי ע"ב, כי שכת קה ע"ב. קמב. כי תרגום אונקלוס דרשי ד"ל. קמג. אצ"ל חותם. קמד. אצ"ל במה.

ראשיכם וקניכם ואח"כ כל איש ישראל, אף שהיה אחרת מ"מ לא יהיה בכס כל אפיין שוין אלא החשוב חשוב קודם, וק"ל.

דרוש י

מן יש בכס איש או אשה בוי אשר לבנו פונה חוים מעם ה' אלהינו ללכת לעבוד בוי (מס. פס). קשה אין נחשדו אותו הווד בעינו שיעלה בלכם לעבוד עבודת כוכבים, ואם בא להוכיחם היה לו להוכיחם בשאר דברים.

ולפשוטו יש לישב משום דיש לדקדק עוד דחבת ללכת מיותר, ואטו במקומו מותר לעבוד עבודת כוכבים. וי"ל על פי מה שאמרו ד"ל (מס. פס) כך הוא דרכו של יצר הרע היום ואמר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שלבסוף אומר לו לך עבוד עבודת כוכבים והולך ועובר, וי"ל שאף אם יצר הרע

מסיתו רק לדבר קל לא יאבה לו, כי עיקר כוונת יצר הרע שאותו דבר קל הוא הליכה והכנה לעבודת כוכבים כאמור, ולז"א פן יש כ"י אשר לבבו פונה היום מעם קט"ו, ד"ל אף שאינו רק פניה בעלמא מאת ה' תקפיד מאד, כי הוא ללכת לעבוד בוי, ר"ל שהוא הליכה והכנה לעבודת כוכבים ח"ו.

או יאמר על פי ששמעתי קט"ו וחטרתו מעט מאלהים וכבוד הווד תעטרתי (מס. פס) שכל זמן שמקיים האדם שויתו ה' לגודי (מס. פס) לא יבא לגאות ובקשת הכבוד בהיותו עומד לפני מלך גדול, אבל אם מסית דעת אפילו מעט, היינו וחטרתו קט"ו מאלהים, אזי חוקף וכבוד הווד תעטרתי. ואמרו חז"ל קט"ו כל המתגאה כאלו עובד כוכבים ומולות, ולז"א אם

גדול בתורה, והוא מצות עשה שיהיה אחרות ושלום כישדאל וכמו שאמר הכתוב (פי מס. ג. ט) אל חשנא קט"ו אח אחר חנם אם לא גמלך דעה.

ויש עוד סגולה אל האחרות בימים הללו, שע"י נוכח בדין בבית דין של מעלה בימי הדין, וכנודע (מסכת שפיטס ט) חבור עצבים כ"י (מס. ג. ט) משא"כ חלק לבס (מס. ג. ט).

ונפקא מינה בין כל השנה ובין הימים אלו לענין האחרות, הוא מה שאמרו ר"ל (מס. פס) דב הוה מצי נפשיה להווא טבוא, אף שהטבח פגם כנגדו, כשראה רב שאין לו שכל לפייסו השחול דב עצמו לפיוס. וכוה יש נפקא מינה, דבשלמא בכל ימות השנה אין בזה רק עשה ול"ת, משא"כ על מי שפגם נגדו קט"ו דשאי אני לשנאחו, וכמו שאמר הכתוב אם לא גמלך דעה, משא"כ עכשיו שהוא מצד הסגולה לזכות בדין, וק"ל.

והנה חבת כולכם מודה ישי"ת אחרות וכולם בלב אחר, אכן יש ג"כ חסרון במשמעות חבת כולכם כמו שכתב רש"י ז"ל פרשי דברים (מ. פס) ותקרבון אלי כולכם ולהלן (מ. פס) הוא אומר ותקרבון אלי כל ראשי שבטיכם כ"י אותה קריבה היתה הוגנת כ"י, הרי דלשון כולכם מודה דכל אפיין שוין, שאין צמי הארץ מכבדין לחלמדי חכמים וילדים לוקנים.

ולז"א אתם נצבים היום בראש השנה, ר"ל שיהיה לכם תקומה (כדברי מדרש אגדה שהביא דרשי ז"ל דנצבים היינו תקומה) בראש השנה בדין, אם יהיה כולכם לפני ה' אלהיכם, ר"ל שתהיו באחרות. אך לכל תטעו שאני מחיר לכם ג"כ משמעות הב' של תיכת כולכם דהיינו שיהיה כל אפיין שוים, ולז"א

והלעפולי אוחיות ב-ג. קער. שם אוחא אל תריב עם אדם חנם אם לא גמלך רעה. קעה. אצ"ל נגדי. קעז. אצ"ל. קעז. נצ"ל. מעט ה' קעת. ע' לעיל דרוש ח' ששמע דבינו בן עמשכילי דריונו, וע' פי ויצא דרוש א. קעמ. ס"א מעט ונצ"ל. קפ. ע' סוטה ד ע"ב. פס"ז במדבר יב ב.

לא הרשע ד ר

הנוהג ינתן

התורה הולו ארבע דברי קלאן סגנתי: יש צדק
 רוח אותה פקנפתי וכלשו סוקחיתם: פ
 ד א שמעתי-זאת הפתלים והקשטכו ו פתי

עין הנוהגים: ארבע דברי קלאן. כומיני ליה קולין. הני לטון הוניה, כמו הני רעה נרעה (נמשע יח א), הני
 גנייה (סס עז ד), הני נמשכה (שמת עז פ): פגנתי. שריה ומלליה: (עי) צדק רוח אותה פקנפתי. נקנה

מצודת דוד

ארבע דברי קלאן פגנתי. המליכים יקרא מגינים, כי הם
 למנן ומחסה אל השם, וכן כי להי' מגיננו ומחליס
 ונותן: פגנתי. מלילי. ענין קשורה. כמו כי
 צד מים (משל ל ד): כי פקנפתי. מלשון קנה. והמשילה
 להי' שהיא מוקא מסורה, והראי מגינה אהבו קלאן
 רהי, והוצי אומר המליכים אהבו הקלאן היהי, והם
 נתנו אחוה אל השם, והוצי אומר אהבו הקלאן היהי
 ואל הצבורה פוככים, והמה דברי קלאן ובידן: (עי) צדק רוח. והוצי אומר לומר הם הסתמה אל הידי
 פכפכה לוחלכים מהר בגולה, ואי יובשו מן הובכים שיעשו אל הצבורה פוככים. כי לא ימצא בהם עני.
 ורק המה לכבשה ולכלמה: (א) שמעתי ואת. מוטב לפמלה, לומר הרבה שאמרתו שמשע וכו'.

ירד"ק

מהל כמים (ישעי א כב): הוצה הוצה, ורוב שתייה לפעלים, כי לתנם עשו אותם הובכים, כי לא בא
 הידי ומשכר מברא אותם לירי ונתה. וכן ישעיה הובכה לתם מהם טוב כי אם רע, והנה הוא כמו הודת
 אפרים כרוב שחיתת הידי, כמו שאמר (שם ח א) היי הצורו פכפפה. ואמר צור לשון זכר, ואמר פכפפה
 שנות גאת סתים אפרים וכל הנוצר כמו שכתוב לשון נקמה, ואמר לשון רבים ויבשו מזבחותם, בן
 שם. ויתנה חרות סר אונס: אהבו דבר קלאן פגנתי. כי המכת לרוב על עם לשון זכר וישון נקבה ערה
 אמנין שרות מן אונס: אהבו דבר קלאן פגנתי. כי המכת לרוב על עם לשון זכר וישון נקבה ערה
 פגניה הם שריה, כי השירים לעם כמו מיניים אמר או קוליה, וכן בלשון הידי ובלשון רבים, לשון הידי
 שהשירים אהבים לאמר הבן, אומרים הני לנו שוחח ויד כלל לשון רבים ורד פוס: זבחותם. והחריה
 תגבר מעליכם המשפט, וזה קלאן להם. וכתיב ה"א זבחה בשקל שמלה, וכתובם בשקל שמלוחם. וארזי
 פגניה לעזת אפרים. ויתנה חתם רחימו רחמי להי' אבי וי' פויש "צדק רוח" הרוח צדק אותה, והוצי
 קלאן וברכבניה: (עי) צדק רוח אותה פגנפתי. כמו לומר ענת אפרים צדק אותה פכפפה להחליכה
 האדם שיעצור. הודו פכפפה, וכשחירי בנייה לאו כגולה, ואי יבשו מזבחותם. יהיה רוח זכר ונקמה:
 ימצא כולם, כי אפרים החזיק בעבירה העולם וקה (א) שמעתי. עתה שפ להוציה הודת. ואונס שריה
 שימא לו פגנה חצולה, ולא מצא מאמה אלא נוק רואים לחרינים, והם כתיב בית המקדש שהיו בחליקי
 זמרות. לפיכך יהיה להם כרשה מזבחותם שזבחו של יהודה, רבתי המלך גם כן היה להם לחרובה את

מדרכי חז"ל

עבירי אליהם השלים ביניהם כפובל איני יכול לשלוח מוח אומר חלקי לכם עתה יאשמו, הוא גדול השלים
 כהם, שגא. חבר אפרים עצבים הנה ליי, אבל משתלקק ושתואה מחלוקת. כפיי להי'.

זישאי הפרק

(א) העניש לבית המלכות על מניעת העת מלעלות לבית המקדש.
 (ב) החרחקות העת מה' מצד רוח הזנונים אשר בקרבם.
 (ג) מכשולות ישראל ויהודה היעושי הצפוי להם.
 (ד) אזהרת העושי ללאפרים ולהחודה.
 (ה) זיכרון העת נשיגן על מלכי הגויים והשכינה מסתלקת מהם.

הנוהג ינתן

התשובה דכתי הודת ויהיה
 לא ותתן קלאן לך לא
 תספן לקבאל לא
 תשתפענין לשקר קום
 הוא יהי: שו אתר כרוא
 ראחפאם ופקעי פן

התורה הולו ארבע דברי קלאן סגנתי: יש צדק
 רוח אותה פקנפתי וכלשו סוקחיתם: פ
 ד א שמעתי-זאת הפתלים והקשטכו ו פתי

מצודת דוד

ארבע דברי קלאן פגנתי. המליכים יקרא מגינים, כי הם
 למנן ומחסה אל השם, וכן כי להי' מגיננו ומחליס
 ונותן: פגנתי. מלילי. ענין קשורה. כמו כי
 צד מים (משל ל ד): כי פקנפתי. מלשון קנה. והמשילה
 להי' שהיא מוקא מסורה, והראי מגינה אהבו קלאן
 רהי, והוצי אומר המליכים אהבו הקלאן היהי, והם
 נתנו אחוה אל השם, והוצי אומר אהבו הקלאן היהי
 ואל הצבורה פוככים, והמה דברי קלאן ובידן: (עי) צדק רוח. והוצי אומר לומר הם הסתמה אל הידי
 פכפכה לוחלכים מהר בגולה, ואי יובשו מן הובכים שיעשו אל הצבורה פוככים. כי לא ימצא בהם עני.
 ורק המה לכבשה ולכלמה: (א) שמעתי ואת. מוטב לפמלה, לומר הרבה שאמרתו שמשע וכו'.

ירד"ק

מהל כמים (ישעי א כב): הוצה הוצה, ורוב שתייה לפעלים, כי לתנם עשו אותם הובכים, כי לא בא
 הידי ומשכר מברא אותם לירי ונתה. וכן ישעיה הובכה לתם מהם טוב כי אם רע, והנה הוא כמו הודת
 אפרים כרוב שחיתת הידי, כמו שאמר (שם ח א) היי הצורו פכפפה. ואמר צור לשון זכר, ואמר פכפפה
 שנות גאת סתים אפרים וכל הנוצר כמו שכתוב לשון נקמה, ואמר לשון רבים ויבשו מזבחותם, בן
 שם. ויתנה חרות סר אונס: אהבו דבר קלאן פגנתי. כי המכת לרוב על עם לשון זכר וישון נקבה ערה
 אמנין שרות מן אונס: אהבו דבר קלאן פגנתי. כי המכת לרוב על עם לשון זכר וישון נקבה ערה
 פגניה הם שריה, כי השירים לעם כמו מיניים אמר או קוליה, וכן בלשון הידי ובלשון רבים, לשון הידי
 שהשירים אהבים לאמר הבן, אומרים הני לנו שוחח ויד כלל לשון רבים ורד פוס: זבחותם. והחריה
 תגבר מעליכם המשפט, וזה קלאן להם. וכתיב ה"א זבחה בשקל שמלה, וכתובם בשקל שמלוחם. וארזי
 פגניה לעזת אפרים. ויתנה חתם רחימו רחמי להי' אבי וי' פויש "צדק רוח" הרוח צדק אותה, והוצי
 קלאן וברכבניה: (עי) צדק רוח אותה פגנפתי. כמו לומר ענת אפרים צדק אותה פכפפה להחליכה
 האדם שיעצור. הודו פכפפה, וכשחירי בנייה לאו כגולה, ואי יבשו מזבחותם. יהיה רוח זכר ונקמה:
 ימצא כולם, כי אפרים החזיק בעבירה העולם וקה (א) שמעתי. עתה שפ להוציה הודת. ואונס שריה
 שימא לו פגנה חצולה, ולא מצא מאמה אלא נוק רואים לחרינים, והם כתיב בית המקדש שהיו בחליקי
 זמרות. לפיכך יהיה להם כרשה מזבחותם שזבחו של יהודה, רבתי המלך גם כן היה להם לחרובה את

מדרכי חז"ל

עבירי אליהם השלים ביניהם כפובל איני יכול לשלוח מוח אומר חלקי לכם עתה יאשמו, הוא גדול השלים
 כהם, שגא. חבר אפרים עצבים הנה ליי, אבל משתלקק ושתואה מחלוקת. כפיי להי'.

זישאי הפרק

(א) העניש לבית המלכות על מניעת העת מלעלות לבית המקדש.
 (ב) החרחקות העת מה' מצד רוח הזנונים אשר בקרבם.
 (ג) מכשולות ישראל ויהודה היעושי הצפוי להם.
 (ד) אזהרת העושי ללאפרים ולהחודה.
 (ה) זיכרון העת נשיגן על מלכי הגויים והשכינה מסתלקת מהם.

הרשע ד ר

התורה הולו ארבע דברי קלאן סגנתי: יש צדק
 רוח אותה פקנפתי וכלשו סוקחיתם: פ
 ד א שמעתי-זאת הפתלים והקשטכו ו פתי

עין הנוהגים: ארבע דברי קלאן. כומיני ליה קולין. הני לטון הוניה, כמו הני רעה נרעה (נמשע יח א), הני
 גנייה (סס עז ד), הני נמשכה (שמת עז פ): פגנתי. שריה ומלליה: (עי) צדק רוח אותה פקנפתי. נקנה

מצודת דוד

ארבע דברי קלאן פגנתי. המליכים יקרא מגינים, כי הם
 למנן ומחסה אל השם, וכן כי להי' מגיננו ומחליס
 ונותן: פגנתי. מלילי. ענין קשורה. כמו כי
 צד מים (משל ל ד): כי פקנפתי. מלשון קנה. והמשילה
 להי' שהיא מוקא מסורה, והראי מגינה אהבו קלאן
 רהי, והוצי אומר המליכים אהבו הקלאן היהי, והם
 נתנו אחוה אל השם, והוצי אומר אהבו הקלאן היהי
 ואל הצבורה פוככים, והמה דברי קלאן ובידן: (עי) צדק רוח. והוצי אומר לומר הם הסתמה אל הידי
 פכפכה לוחלכים מהר בגולה, ואי יובשו מן הובכים שיעשו אל הצבורה פוככים. כי לא ימצא בהם עני.
 ורק המה לכבשה ולכלמה: (א) שמעתי ואת. מוטב לפמלה, לומר הרבה שאמרתו שמשע וכו'.

ירד"ק

מהל כמים (ישעי א כב): הוצה הוצה, ורוב שתייה לפעלים, כי לתנם עשו אותם הובכים, כי לא בא
 הידי ומשכר מברא אותם לירי ונתה. וכן ישעיה הובכה לתם מהם טוב כי אם רע, והנה הוא כמו הודת
 אפרים כרוב שחיתת הידי, כמו שאמר (שם ח א) היי הצורו פכפפה. ואמר צור לשון זכר, ואמר פכפפה
 שנות גאת סתים אפרים וכל הנוצר כמו שכתוב לשון נקמה, ואמר לשון רבים ויבשו מזבחותם, בן
 שם. ויתנה חרות סר אונס: אהבו דבר קלאן פגנתי. כי המכת לרוב על עם לשון זכר וישון נקבה ערה
 אמנין שרות מן אונס: אהבו דבר קלאן פגנתי. כי המכת לרוב על עם לשון זכר וישון נקבה ערה
 פגניה הם שריה, כי השירים לעם כמו מיניים אמר או קוליה, וכן בלשון הידי ובלשון רבים, לשון הידי
 שהשירים אהבים לאמר הבן, אומרים הני לנו שוחח ויד כלל לשון רבים ורד פוס: זבחותם. והחריה
 תגבר מעליכם המשפט, וזה קלאן להם. וכתיב ה"א זבחה בשקל שמלה, וכתובם בשקל שמלוחם. וארזי
 פגניה לעזת אפרים. ויתנה חתם רחימו רחמי להי' אבי וי' פויש "צדק רוח" הרוח צדק אותה, והוצי
 קלאן וברכבניה: (עי) צדק רוח אותה פגנפתי. כמו לומר ענת אפרים צדק אותה פכפפה להחליכה
 האדם שיעצור. הודו פכפפה, וכשחירי בנייה לאו כגולה, ואי יבשו מזבחותם. יהיה רוח זכר ונקמה:
 ימצא כולם, כי אפרים החזיק בעבירה העולם וקה (א) שמעתי. עתה שפ להוציה הודת. ואונס שריה
 שימא לו פגנה חצולה, ולא מצא מאמה אלא נוק רואים לחרינים, והם כתיב בית המקדש שהיו בחליקי
 זמרות. לפיכך יהיה להם כרשה מזבחותם שזבחו של יהודה, רבתי המלך גם כן היה להם לחרובה את

מדרכי חז"ל

עבירי אליהם השלים ביניהם כפובל איני יכול לשלוח מוח אומר חלקי לכם עתה יאשמו, הוא גדול השלים
 כהם, שגא. חבר אפרים עצבים הנה ליי, אבל משתלקק ושתואה מחלוקת. כפיי להי'.

זישאי הפרק

(א) העניש לבית המלכות על מניעת העת מלעלות לבית המקדש.
 (ב) החרחקות העת מה' מצד רוח הזנונים אשר בקרבם.
 (ג) מכשולות ישראל ויהודה היעושי הצפוי להם.
 (ד) אזהרת העושי ללאפרים ולהחודה.
 (ה) זיכרון העת נשיגן על מלכי הגויים והשכינה מסתלקת מהם.

סך ה'ישע' ה'רנ"ה חלק ל'פ' ע'תה י'אשמו' הוא י'ערף' פ' עו'בדו'ו' ג'ר'בו
מ'ז'ב'ח'ו'ת'ם י'ש'ר'ד מ'צ'ב'ו'ת'ם: ג'פ'י ע'ת'ה ל'ח'ו'ן ר'ז'ל'ו'ן פ'ד א'ס'י'ת'י
י'א'מ'רו א'ין מ'ל'ך ל'נו פ'י ל'א י'ר'א'נו א'ת- פ'ל'ט'ו'ן ל'א'ג'ו'ד'ו'ו'ן פ'ד
י'ה'ו'ה ו'ה'מ'ל'ך מ'ד'ה-י'ע'ש'ה-ל'ג'ו': ד'ר'פ'ר'ו א'ו'ת'י'ט'י ט'ו'ב'א ל'א'ג'ו'ד'ו'ו'ן פ'ד
ר'כ'ר'ים א'לו'ת ש'ו'א פ'ר'ת פ'ר'ית ו'פ'ר'ח ב'א'ת'פ'ל'ג' ל'פ'ד'ו'ן מ'ן
א'ו'ד'ו'י'א פ'ע'ן י'ח'ו'בו'ן פ'ע'ן א'ו'ד'ו'י'א פ'ע'ן י'ח'ו'בו'ן פ'ע'ן א'ו'ד'ו'י'א פ'ע'ן י'ח'ו'בו'ן פ'ע'ן

ל'נ'א א'ר'י ל'א ר'ח'יק'א מ'ן ק'ד'ם י' ו'מ'ל'כ'א מ'ד י'ע'ב'ד ל'נ'א: ד' מ'ק'ב'ל'ין מ'ל'ין ר'או'ם י'י'מ'ן
ר'ש"י
מ'ע'נ'ו'ם: (ג) ח'ל'ק ר'ב'ב. מ'מ'ני: ע'ת'ה י'א'ש'מו. ה'ו'א ש'ו'א. ה'כ'נ'ע ל'ש'ק'ר. ל'לו'ת כ'מו ר'וח ל'ט'ו'ן ה'ו'י'ה
ה'ד'ב'ר ל'ש'ר י'ע'ר'ף מ'ו'מ'ו'ס. י'ש'מ'י'ת ל'ט'ו'ן ו'ע'ר'פו ש'ם כ'רו'ת ג'ר'י'ת ל'ע'מ'י'ם ש'ל מ'ו'ל'ך. ל'מ'י'ך י'פ'ר'ח ע'ל'י'ס
ד'ב'ר ל'ח'ר. ל'מי מ'ר'ש ל'ג'ז'ה. ג'ו'ל ה'ש'לו'ם ש'ל'מ'י'ו ה'ס'ו'ר'ם ע'ל מ'ל'מ'י ש'ד'י. מ'ל'מי ש'ד'י מ'ע'ת'י
מ'ק'ט'ר'ג ע'י'ס'ס. ש'נ'א'מ'ר ח'ס'ר ע'נ'צ'ס ל'פ'ר'ס ה'נ'ם ל'ו' ה'מ'מ'ר'ס'ה ק'רו' מ'ל'ס. ד'ב'ר ל'ח'ר. ע'ל מ'ל'מ'י ש'ד'י ש'ס'ס
(ל'מ'ל ד' א'). ו'ש'נ'א'ו ה'מ'מ'ל'ו'ק'ה. ש'נ'א'מ'ר מ'ל'ך ל'נ'ס ע'ו'ס'י'ס ע'ס מ'ו'צ'ו'ס'ם. כ'מו ש'נ'א'מ'ר ג'ס מ'ו'צ'ו'ס'ם
ע'מ'ה י'א'ש'מו. י'ס פ'מ'ו'ן פ'ה ל'ט'ו'ן ל'ק'ט'ר'ג: (ג) כ'י ג'ל'ג'י'ס ע'ל מ'ל'מ'י ש'ד'י (ל'ק'ו'ן י' ע'י' ע'ס י'פ'ר'ח ע'ל'י'ס
ע'ר'ו'ת. כ'ל'ל ע'ל'י'ס ר'כ'נ'ע י'א'מ'רו ל'ין ל'נו מ'ל'ך. מ'ש'ט' ע'ו'ו'ס. ד'ב'ר ל'ח'ר. ל'לו'ת ש'ו'א ל'ל ג'ר'י'ת ש'ס'ס
מ'ל'כ'ו ל'ש'ר ט'ט'מ'ו כ'י ל'ח'מ'ר י'צ'ל'ל ג'ר'א'ו'ת'ה ו'ל'מ'ס כ'רו'מ'ס ז'ה ע'ס ז'ה ע'ו'כ'ר'ס ע'ל'ו'. ו'פ'ר'ת כ'ל'ל'ל
ל'ח מ'ל'מ'ו'מ'י'ה. ל'ין מ'ו'ע'ל ל'נו כ'לו'ס: (ד) א'לו'ת מ'ש'ט' ע'ל מ'ל'מ'י ש'ד'י. כ'ל'ל'ל ש'ו'א פ'ו'ר'ת ע'ל מ'ל'מ'י
מ'צ'ו'ר'ת ד'וד

(כ) ח'ל'ק ר'ב'ב. מ'נ'ל'ק ל'כ'ס נ'פ'ר'ד מ'ן מ'ק'ו'ם ב'רו'ך ה'ו'א. (כ) ח'ל'ק ע'י'ן פ'ירו'ד: י'א'ש'מו. מ'ל'ש'ו'ן ש'מ'מ'ו'ן: י'ע'ר'ף. ע'י'ן
ל'כ'ן ע'ת'ה כ'ו'מ'ן ק'רו'ב י'ח'ו'ב ש'מ'מ'ה: ה'ו'א י'ע'ר'ף. ר'ו'צ'ה ל'ו'מ'ר ה'ש'ח'ת'ה. ר'ד'ו'ג'מ'ו' ו'ע'ר'פו ש'ם (ד'ב'ר'ס מ'ט' ז'): ש'ו'ר'ד. ע'י'ן
ה'מ'ק'ו'ס ב'רו'ך ה'ו'א י'ס'פ'י'ק כ'י'ד ה'או'י'ב ל'ה'ש'ח'ת'י מ'ו'צ'ו'ח'ם ע'ש'ק: (ד) א'לו'ת. מ'ל'ש'ו'ן א'לה ו'ש'ב'ע'ת'ה: ו'פ'ר'ח. מ'ל'ש'ו'ן
ו'ל'ע'ש'ו'ק מ'צ'ו'ב'ו'ת'ם: (ג) כ'י ע'ת'ה. כ'ו'מ'ן ש'י'כ'ו'א ה'או'י'ב י'א'מ'רו ה'ה'ה א'ין ה'מ'ל'ך מ'ו'ע'ל ל'נו ל'ח'ו'ם מ'ול ה'או'י'ב. כ'י ה'ו'א'ל ל'א י'ר'א'נו א'ת ה', א'ם כ'ן מ'ה ז'י'ב'ל ה'מ'ל'ך ל'ה'ו'ש'ע' ל'נו:
(ד) ד'ב'רו ד'כ'ר'י'ם. ה'מ'ה מ'ד'ב'ר'י'ם ד'כ'ר'י'ם ה'ע'ו'ל'ה ע'ל ל'כ'ס'ם מ'כ'ל'י ה'כ'ו'ת'ה. נ'ש'ב'ע'י'ן ל'ש'ו'א ו'כ'ו'ר'ח'ן ב'ר'י'ת ל'ע'ב'ו'י'ם: ו'פ'ר'ח.
ר'ד"ק
י'כ'ח'ש כ'ה: (כ) ח'ל'ק ר'ב'ב. מ'ו'ר'א'ת ה'אל ו'מ'ח'ו'ר'תו ח'ל'ק ה' ה' ו'צ'א ל'פ'י'נ'ו ו'נ'ל'ח'ם א'ת מ'ל'ח'ו'מ'ו'ת'י. ה'ה'אל
ל'כ'ס: ע'ת'ה י'א'ש'מו. ל'פ'י'כ'ו' ע'ת'ה ב'ק'רו'ב י'ח'ו'ב'ו': י'ח'ו'ב'ר'ך ה'י'ה מ'ל'כ'ו'ו' ו'לא י'ח'י'נו ע'ר'י'כ'ס מ'ל'ך. ו'ה'ו'ה ה'י'ה
י'א'ש'מו. ע'י'ן ש'מ'מ'ה. ו'כ'ן ת'א'ש'ם ש'מ'רו'ן (ל'ק'פו' ד' א'): מ'צ'י'ל'נו מ'ר'ד א'ו'י'כ'י'נו כ'א'ש'ר ה'י'ינו ע'ו'ש'י'ם ר'צ'ו'נו. ו'כ'ו'ן
ה'ו'א י'ע'ר'ף מ'ו'כ'ו'ח'ו'ת'ם. ה'ו'א ש'ח'ל'ק ה'ו'א ש'ע'י'ד'ו'ן ש'ל'א י'ר'א'נו א'ת ה' ו'נ'צ'ו'בו' ח'ו'ר'ת'ו'. מ'ה י'ע'ש'ה ל'נו
מ'ו'צ'ו'ח'ת'ם ש'ה'ר'כ'ו'. י'ש'ר'ד. מ'צ'ב'ו'ת'ם ש'ה'ט'י'ב'ו'. ח'ה ה'י'ה ה'מ'ל'ך א'ש'ר ש'א'ל'נו. ה'י'ה ה'ו'א א'ין כ'ו' כ'ה ל'ה'צ'י'ל'נו
כ'ע'ת ה'ח'ר'ב'ן: י'ע'ר'ף. ע'י'ן ה'י'ו'ס'ה ו'ש'כ'ר'י'ה. ו'כ'ן ח'ש'ך א'ח'ר ש'ק'צ'ן ב'נו ה'אל י'ח'ו'ב'ך ה'י' ח'ט'א'נו ל'ו'. ח'ה
כ'ע'ד'י'פ'י'ה (ש'ע'י'ה ה' ל') ל'ד'ע'ת ק'צ'ת ה'מ'פ'ו'ר'ש'י'ם: ח'ל'ק. י'ח'ו'ר'ו' י'ש'ר'אל ב'לו'ח'ו'ם: (ד) ד'ב'רו ד'כ'ר'י'ם. נ'ת'ע'צ'ו'
פ'ו'ע'ל ע'ו'מ'ד כ'מו ח'ל'ק: י'ש'ר'ד. מ'ב'ע'ל'י ה'כ'פ'ל מ'כ'ו'ן י'ר'כ'ע'ם ו'ח'ב'ר'י'ו' מ'ה ל'ע'ש'ו'ת ל'ה'ח'ו'ק ב'ר'ו'י' מ'ל'כו'ת.
ה'רו'מ'ה ע'ו'מ'ר'כ'ו'ב ע'י'ן ש'ב'ר ו'ש'ו'ר: (ג) כ'י ע'ת'ה י'א'מ'רו. ו'ד'ב'רו ד'כ'ר'י'ם. ש'ל'א י'ע'לה ה'ע'ם ל'י'רו'ש'ל'י'ם ל'ב'י'ת
ע'ת'ה ב'לו'ח'ת'ם מ'או'ר'צ'ם י'כ'ו'ר י'א'מ'רו כ'י א'ין מ'ל'ך ל'נו. ו'ה'ק'ש'ר ו'ר'ע'ל ז'ה נ'ש'ב'ע'ו' ו'כ'ו'ר'תו כ'רו'ת. ו'ש'ב'ע'ת' ש'ו'א
פ'ירו'ש כ'א'ילו א'ין מ'ל'ך ל'נו כ'י א'ין כ'ו' כ'ה ל'ה'צ'י'ל'נו ה'י'ה ש'ב'ע'ת'ם ל'כ'ס'ל ד'כ'ו'י ח'ו'ד'ה ו'מ'צ'ו'ת ה'אל י'ח'ו'ב'ך
מ'רד א'ו'י'כ'י'נו. כ'מו ש'ח'ש'ב'נו כ'ש'ש'א'ל'נו ל'נו מ'ל'ך (ש"א) ו'ל'ע'ש'ו'ת צ'ו'ר'ת ל'ע'ב'ד'ם: ו'פ'ר'ח מ'ר'א'ש מ'י'ש'פ'ס. ל'פ'י'כ'ך

סך ה'ישע' ה'רנ"ה חלק ל'פ' ע'תה י'אשמו' הוא י'ערף' פ' עו'בדו'ו' ג'ר'בו
מ'ז'ב'ח'ו'ת'ם י'ש'ר'ד מ'צ'ב'ו'ת'ם: ג'פ'י ע'ת'ה ל'ח'ו'ן ר'ז'ל'ו'ן פ'ד א'ס'י'ת'י
י'א'מ'רו א'ין מ'ל'ך ל'נו פ'י ל'א י'ר'א'נו א'ת- פ'ל'ט'ו'ן ל'א'ג'ו'ד'ו'ו'ן פ'ד
י'ה'ו'ה ו'ה'מ'ל'ך מ'ד'ה-י'ע'ש'ה-ל'ג'ו': ד'ר'פ'ר'ו א'ו'ת'י'ט'י ט'ו'ב'א ל'א'ג'ו'ד'ו'ו'ן פ'ד
ר'כ'ר'ים א'לו'ת ש'ו'א פ'ר'ת פ'ר'ית ו'פ'ר'ח ב'א'ת'פ'ל'ג' ל'פ'ד'ו'ן מ'ן
א'ו'ד'ו'י'א פ'ע'ן י'ח'ו'בו'ן פ'ע'ן א'ו'ד'ו'י'א פ'ע'ן י'ח'ו'בו'ן פ'ע'ן א'ו'ד'ו'י'א פ'ע'ן י'ח'ו'בו'ן פ'ע'ן

ל'נ'א א'ר'י ל'א ר'ח'יק'א מ'ן ק'ד'ם י' ו'מ'ל'כ'א מ'ד י'ע'ב'ד ל'נ'א: ד' מ'ק'ב'ל'ין מ'ל'ין ר'או'ם י'י'מ'ן
ר'ש"י
מ'ע'נ'ו'ם: (ג) ח'ל'ק ר'ב'ב. מ'מ'ני: ע'ת'ה י'א'ש'מו. ה'ו'א ש'ו'א. ה'כ'נ'ע ל'ש'ק'ר. ל'לו'ת כ'מו ר'וח ל'ט'ו'ן ה'ו'י'ה
ה'ד'ב'ר ל'ש'ר י'ע'ר'ף מ'ו'מ'ו'ס. י'ש'מ'י'ת ל'ט'ו'ן ו'ע'ר'פו ש'ם כ'רו'ת ג'ר'י'ת ל'ע'מ'י'ם ש'ל מ'ו'ל'ך. ל'מ'י'ך י'פ'ר'ח ע'ל'י'ס
ד'ב'ר ל'ח'ר. ל'מי מ'ר'ש ל'ג'ז'ה. ג'ו'ל ה'ש'לו'ם ש'ל'מ'י'ו ה'ס'ו'ר'ם ע'ל מ'ל'מ'י ש'ד'י. מ'ל'מי ש'ד'י מ'ע'ת'י
מ'ק'ט'ר'ג ע'י'ס'ס. ש'נ'א'מ'ר ח'ס'ר ע'נ'צ'ס ל'פ'ר'ס ה'נ'ם ל'ו' ה'מ'מ'ר'ס'ה ק'רו' מ'ל'ס. ד'ב'ר ל'ח'ר. ע'ל מ'ל'מ'י ש'ד'י ש'ס'ס
(ל'מ'ל ד' א'). ו'ש'נ'א'ו ה'מ'מ'ל'ו'ק'ה. ש'נ'א'מ'ר מ'ל'ך ל'נ'ס ע'ו'ס'י'ס ע'ל מ'ל'מ'י ש'ד'י (ל'ק'ו'ן י' ע'י' ע'ס י'פ'ר'ח ע'ל'י'ס
ע'ר'ו'ת. כ'ל'ל ע'ל'י'ס ר'כ'נ'ע י'א'מ'רו ל'ין ל'נו מ'ל'ך. מ'ש'ט' ע'ו'ו'ס. ד'ב'ר ל'ח'ר. ל'לו'ת ש'ו'א ל'ל ג'ר'י'ת ש'ס'ס
מ'ל'כ'ו ל'ש'ר ט'ט'מ'ו כ'י ל'ח'מ'ר י'צ'ל'ל ג'ר'א'ו'ת'ה ו'ל'מ'ס כ'רו'מ'ס ז'ה ע'ס ז'ה ע'ו'כ'ר'ס ע'ל'ו'. ו'פ'ר'ת כ'ל'ל'ל
ל'ח מ'ל'מ'ו'מ'י'ה. ל'ין מ'ו'ע'ל ל'נו כ'לו'ס: (ד) א'לו'ת מ'ש'ט' ע'ל מ'ל'מ'י ש'ד'י. כ'ל'ל'ל ש'ו'א פ'ו'ר'ת ע'ל מ'ל'מ'י
מ'צ'ו'ר'ת ד'וד

(כ) ח'ל'ק ר'ב'ב. מ'נ'ל'ק ל'כ'ס נ'פ'ר'ד מ'ן מ'ק'ו'ם ב'רו'ך ה'ו'א. (כ) ח'ל'ק ע'י'ן פ'ירו'ד: י'א'ש'מו. מ'ל'ש'ו'ן ש'מ'מ'ו'ן: י'ע'ר'ף. ע'י'ן
ל'כ'ן ע'ת'ה כ'ו'מ'ן ק'רו'ב י'ח'ו'ב ש'מ'מ'ה: ה'ו'א י'ע'ר'ף. ר'ו'צ'ה ל'ו'מ'ר ה'ש'ח'ת'ה. ר'ד'ו'ג'מ'ו' ו'ע'ר'פו ש'ם (ד'ב'ר'ס מ'ט' ז'): ש'ו'ר'ד. ע'י'ן
ה'מ'ק'ו'ס ב'רו'ך ה'ו'א י'ס'פ'י'ק כ'י'ד ה'או'י'ב ל'ה'ש'ח'ת'י מ'ו'צ'ו'ח'ם ע'ש'ק: (ד) א'לו'ת. מ'ל'ש'ו'ן א'לה ו'ש'ב'ע'ת'ה: ו'פ'ר'ח. מ'ל'ש'ו'ן
ו'ל'ע'ש'ו'ק מ'צ'ו'ב'ו'ת'ם: (ג) כ'י ע'ת'ה. כ'ו'מ'ן ש'י'כ'ו'א ה'או'י'ב י'א'מ'רו ה'ה'ה א'ין ה'מ'ל'ך מ'ו'ע'ל ל'נו ל'ח'ו'ם מ'ול ה'או'י'ב. כ'י ה'ו'א'ל ל'א י'ר'א'נו א'ת ה', א'ם כ'ן מ'ה ז'י'ב'ל ה'מ'ל'ך ל'ה'ו'ש'ע' ל'נו:
(ד) ד'ב'רו ד'כ'ר'י'ם. ה'מ'ה מ'ד'ב'ר'י'ם ד'כ'ר'י'ם ה'ע'ו'ל'ה ע'ל ל'כ'ס'ם מ'כ'ל'י ה'כ'ו'ת'ה. נ'ש'ב'ע'י'ן ל'ש'ו'א ו'כ'ו'ר'ח'ן ב'ר'י'ת ל'ע'ב'ו'י'ם: ו'פ'ר'ח.
ר'ד"ק
י'כ'ח'ש כ'ה: (כ) ח'ל'ק ר'ב'ב. מ'ו'ר'א'ת ה'אל ו'מ'ח'ו'ר'תו ח'ל'ק ה' ה' ו'צ'א ל'פ'י'נ'ו ו'נ'ל'ח'ם א'ת מ'ל'ח'ו'מ'ו'ת'י. ה'ה'אל
ל'כ'ס: ע'ת'ה י'א'ש'מו. ל'פ'י'כ'ו ע'ת'ה ב'ק'רו'ב י'ח'ו'ב'ו': י'ח'ו'ב'ר'ך ה'י'ה מ'ל'כ'ו'ו' ו'לא י'ח'י'נו ע'ר'י'כ'ס מ'ל'ך. ו'ה'ו'ה ה'י'ה
י'א'ש'מו. ע'י'ן ש'מ'מ'ה. ו'כ'ן ת'א'ש'ם ש'מ'רו'ן (ל'ק'פו' ד' א'): מ'צ'י'ל'נו מ'ר'ד א'ו'י'כ'י'נו כ'א'ש'ר ה'י'ינו ע'ו'ש'י'ם ר'צ'ו'נו. ו'כ'ו'ן
ה'ו'א י'ע'ר'ף מ'ו'כ'ו'ח'ו'ת'ם. ה'ו'א ש'ח'ל'ק ה'ו'א ש'ע'י'ד'ו'ן ש'ל'א י'ר'א'נו א'ת ה' ו'נ'צ'ו'בו' ח'ו'ר'ת'ו'. מ'ה י'ע'ש'ה ל'נו
מ'ו'צ'ו'ח'ת'ם ש'ה'ר'כ'ו'. י'ש'ר'ד. מ'צ'ב'ו'ת'ם ש'ה'ט'י'ב'ו'. ח'ה ה'י'ה ה'מ'ל'ך א'ש'ר ש'א'ל'נו. ה'י'ה ה'ו'א א'ין כ'ו' כ'ה ל'ה'צ'י'ל'נו
כ'ע'ת ה'ח'ר'ב'ן: י'ע'ר'ף. ע'י'ן ה'י'ו'ס'ה ו'ש'כ'ר'י'ה. ו'כ'ן ח'ש'ך א'ח'ר ש'ק'צ'ן ב'נו ה'אל י'ח'ו'ב'ך ה'י' ח'ט'א'נו ל'ו'. ח'ה
כ'ע'ד'י'פ'י'ה (ש'ע'י'ה ה' ל') ל'ד'ע'ת ק'צ'ת ה'מ'פ'ו'ר'ש'י'ם: ח'ל'ק. י'ח'ו'ר'ו' י'ש'ר'אל ב'לו'ח'ו'ם: (ד) ד'ב'רו ד'כ'ר'י'ם. נ'ת'ע'צ'ו'
פ'ו'ע'ל ע'ו'מ'ד כ'מו ח'ל'ק: י'ש'ר'ד. מ'ב'ע'ל'י ה'כ'פ'ל מ'כ'ו'ן י'ר'כ'ע'ם ו'ח'ב'ר'י'ו' מ'ה ל'ע'ש'ו'ת ל'ה'ח'ו'ק ב'ר'ו'י' מ'ל'כו'ת.
ה'רו'מ'ה ע'ו'מ'ר'כ'ו'ב ע'י'ן ש'ב'ר ו'ש'ו'ר: (ג) כ'י ע'ת'ה י'א'מ'רו. ו'ד'ב'רו ד'כ'ר'י'ם. ש'ל'א י'ע'לה ה'ע'ם ל'י'רו'ש'ל'י'ם ל'ב'י'ת
ע'ת'ה ב'לו'ח'ת'ם מ'או'ר'צ'ם י'כ'ו'ר י'א'מ'רו כ'י א'ין מ'ל'ך ל'נו. ו'ה'ק'ש'ר ו'ר'ע'ל ז'ה נ'ש'ב'ע'ו' ו'כ'ו'ר'תו כ'רו'ת. ו'ש'ב'ע'ת' ש'ו'א
פ'ירו'ש כ'א'ילו א'ין מ'ל'ך ל'נו כ'י א'ין כ'ו' כ'ה ל'ה'צ'י'ל'נו ה'י'ה ש'ב'ע'ת'ם ל'כ'ס'ל ד'כ'ו'י ח'ו'ד'ה ו'מ'צ'ו'ת ה'אל י'ח'ו'ב'ך
מ'רד א'ו'י'כ'י'נו. כ'מו ש'ח'ש'ב'נו כ'ש'ש'א'ל'נו ל'נו מ'ל'ך (ש"א) ו'ל'ע'ש'ו'ת צ'ו'ר'ת ל'ע'ב'ד'ם: ו'פ'ר'ח מ'ר'א'ש מ'י'ש'פ'ס. ל'פ'י'כ'ך

וזה ושלום בניניהם ככפול אין השפן נוגע בהם, שנאמר (וישע ר י) יצבים אפרים הנוג לו, אבל משתלקין מה נאמר חלק לכם ענה יאשמו הא גודל השלום ושנוי מחלוקת גודל השלום שאפילו בשעת מחלומה שלום, שנאמר כי תקרב אל עיר להלחם עליה לתפשה וקראת אליה יתברית כ, ואשלה מלאכים ממדבר קדימות אל סידוך מלך חשבון דברי דאמת* (שם כ טו), וישלה יפתח מלאכים מהו אומר וענה השיבה אתהן (שפסטים יא י"ג), גודל שלום שאפילו מהים צריכים שלום, שנאמר (כראשית

פירוש ספרי רבי רב

היה א טובה, אי אפשר להחזיק אלא כמה (כ): ממדבר קדמות, אל על פי שלא צונו המקום לקרוא ליחוד לשלום למדתי ממדבר סעי מן התורה שקרמה לעולם וכמ"ש חז"א"ם בפירוש חזקת.

אמנם מאי דמיסא וישלח יפתח כ, צריך ביאר, ויארה וצור לקרא, והוה דוד השיבה אתהן בשלום, אונם רבוי ימות, אלא רבוי מלך בני עמון שהשיב יפתח כי לקח ישראל את ארצו כו' וענה השיבה אהרן שלום, ואלי ולא מייתי מייתי מיפתח אלא לאשמועינן רבותא, דאפילו על פי שבא והחזיק להלחם עמנו, מצוה לפתוח לו בשלום ולא לצאת מיר כנגדו למלחמה, שכן מצונו בפסחה דכתיב לעיל (שופטים יא ה) וילחמו בני עמון עם ישראל, וכתוב (שם שם יב) וישלח יפתח מלאכים אל מלך בני עמון לאמר מה לי ולך כי באת אלי להלחם בארצי, כלומר לך מעלי בשלום, וכיון שכבר בני עמון החזיקו להלחם, פשיטא וכתבתי גותא לא חל חיובא דזקראת אליה לכתוב, אורבא הובא להרנן השבם להרנו, אלא למנוי כמה נהרגו כח השלום, דאפילו הכי ככתבתי גותא, ומאי רמייתו ועתה השיבה כו', היינו לומר רבוי עמון אודותיהו דהיי ורצונם הוה להלחם עם ישראל, כיון ששמעו ובריהו סוכים של יפתח השיבו לו ועתה השיבה אתהן בשלום ולא אלתם עור, דמוכה מהו שרבויו שלום מהפכים אפילו לכ הארובים לטובה, וכן"ל שאפילו המתים כו', לא משמע ליה לרד תנא לפרש קרא דאמת תבא אל אבותיהן בשלום, שלא יראה עשו וצא לחובת רעה, אלא מפוש דרדצה לומר שמיחתו וקברותו תהיה בשלום ודיינו דמיסא חקבד כו', וכדאחת"ל (ברכות ח ע"א) ליכני איניש דחמי אפילו ער

היה אשור טובה, אי אפשר להחזיק אלא כמה (כ): ממדבר קדמות, אל על פי שלא צונו המקום לקרוא ליחוד לשלום למדתי ממדבר סעי מן התורה שקרמה לעולם וכמ"ש חז"א"ם בפירוש חזקת.

אמנם מאי דמיסא וישלח יפתח כ, צריך ביאר, ויארה וצור לקרא, והוה דוד השיבה אתהן בשלום, אונם רבוי ימות, אלא רבוי מלך בני עמון שהשיב יפתח כי לקח ישראל את ארצו כו' וענה השיבה אהרן שלום, ואלי ולא מייתי מייתי מייתי מיפתח אלא לאשמועינן רבותא, דאפילו על פי שבא והחזיק להלחם עמנו, מצוה לפתוח לו בשלום ולא לצאת מיר כנגדו למלחמה, שכן מצונו בפסחה דכתיב לעיל (שופטים יא ה) וילחמו בני עמון עם ישראל, וכתוב (שם שם יב) וישלח יפתח מלאכים אל מלך בני עמון לאמר מה לי ולך כי באת אלי להלחם בארצי, כלומר לך מעלי בשלום, וכיון שכבר בני עמון החזיקו להלחם, פשיטא וכתבתי גותא לא חל חיובא דזקראת אליה לכתוב, אורבא הובא להרנן השבם להרנו, אלא למנוי כמה נהרגו כח השלום, דאפילו הכי ככתבתי גותא, ומאי רמייתו ועתה השיבה כו', היינו לומר רבוי עמון אודותיהו דהיי ורצונם הוה להלחם עם ישראל, כיון ששמעו ובריהו סוכים של יפתח השיבו לו ועתה השיבה אתהן בשלום ולא אלתם עור, דמוכה מהו שרבויו שלום מהפכים אפילו לכ הארובים לטובה, וכן"ל שאפילו המתים כו', לא משמע ליה לרד תנא לפרש קרא דאמת תבא אל אבותיהן בשלום, שלא יראה עשו וצא לחובת רעה, אלא מפוש דרדצה לומר שמיחתו וקברותו תהיה בשלום ודיינו דמיסא חקבד כו', וכדאחת"ל (ברכות ח ע"א) ליכני איניש דחמי אפילו ער

היה אשור טובה, אי אפשר להחזיק אלא כמה (כ): ממדבר קדמות, אל על פי שלא צונו המקום לקרוא ליחוד לשלום למדתי ממדבר סעי מן התורה שקרמה לעולם וכמ"ש חז"א"ם בפירוש חזקת.

לאשמו, רבי אלעזר אומר גודל השלום שלא טענו הנביאים כפי הכרית אלא שלום, רבי שמעון כן חלפתא אומר גודל השלום שאין כלל ברכה אלא שלום, שנאמר (תהלים שם) יי עוז לעמו יתן, רבי אלעזר אומר גודל השלום שאין חותם כל הכרחה אלא שלום, שנאמר (כסדר) יברכך יי וישמך, יאר יי פניו אליך, ישא יי פניו אליך וישם לך אל רבי רב אלעזר בנו של רבי אלעזר הקפר אומי גודל השלום שאפילו

פירוש ספרי רבי רב

לשאל לאיש על אשה ולאשה על איש, אנפשי שהיא שנייה מהמדות הטובות, כרי להכניס שלום בניניהם.

וידרד מוסף נהרג השלום ששם שוכנת כו', ראי מללעיל אנו אלא דוד הודחה ומליל דאבות (והיה דשמאל ברכות כו ע"א) היינו קול של שירי, הילכך מייתי דשירי לעבור על לא תגשה מפורש ולא תעשון כן (דברים יב ד) מפני השלום לשום שלום בין איש לאשתו, ורבי אלעזר אומר נהרג השלום שלא נטשו הנביאים כו' כצ"ל, וכן הוא ברכה (נשא פרשה יא ז), והנה ער כנא לא דרב ברכה אלא בשלום בין איש לאשתו, השתא קאמר רבי אלעזר שלא נטעו בהבטחותיהם אלא השלום על הכל, כגון ישעיה (טו ו) למדכה המשרה ולשלום אין קץ, עוד שם (כו ו) תצור שלום שלום לנו, עוד שם (לכ ז) ויהי מעשה הצדקה שלום, עוד שם (לכ ז) וישב עמי בנהו שלום, עוד שם (נב ז) משמיע שלום מבשר טוב, עוד שם (נד יג) ורב שלום בריך, עוד שם (נו יט) שלום שלום לרחוק ולקרוב, וכן בדימיה (יר ג) כי שלום אמת אתן לכם, עוד שם (לג ו) עתה שלום ואמת וביחזקאל (לל כה) וכוהי להם בריח שלום, וזמניה (ח ו) והיה זה שלום, ובחזקו (כ א) ורגל מבשר משמיע שלום, ובחגי (כ ט) וכמקום הזה אתן שלום, ובזכריה (ח יב) כי זרע השלום כו', ובמלאכי (כ ה) כרויחי יהיה אתו ותיחיה השלום, וכספר החלים (כט יא) ה' יכרד את עמו בשלום, עוד שם (לז א) והתענגו על רוב שלום, עוד שם (פה ט) כי ידבר שלום אל צמו כו', עוד שם (קוט קסה) שלום רב לאותבי חרות, ועוד שם (קב ו) ה' יחל שלום ירושלים, ועוד שם (שם ז) יהי שלום בחילך, ועוד שם (קבה ה) שלום יהי

רבי שמעון כן חלפתא כו' מחזיק כו', היינו ע"מ מ"ש ז"ל (סוכה פו טע"א) שלא נטעו הקב"ה מדה בשך דום כו' הקב"ה כלי מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק, ומוכן מדבריהם שהעלילי צריך שיהא מאותו רב שיש לו להחזיק, על דרך (דניאל ב כא) יהי חכמתא להחזיק, על אי אפישו למצא כלי שדא מלא מכל מין ברכה שהתאה האדם שיתן לו הקב"ה אלא השלום, כמ"ש (ברכת יצו המאורות של שחרית מעין ישעיה מה ז) עשה שלום וברוא את הכל, ונמצא דכשהוא מלא משלום, הוי הוא מלא מכל מיני ברכות שאפשר להיות בעולם, והילכך הרי הוא מחזיק כל מין ברכה שהכל ממנו הוא, אבל אם מלא מן מדה אחת אין

רבי שמעון כן חלפתא כו' מחזיק כו', היינו ע"מ מ"ש ז"ל (סוכה פו טע"א) שלא נטעו הקב"ה מדה בשך דום כו' הקב"ה כלי מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק, ומוכן מדבריהם שהעלילי צריך שיהא מאותו רב שיש לו להחזיק, על דרך (דניאל ב כא) יהי חכמתא להחזיק, על אי אפישו למצא כלי שדא מלא מכל מין ברכה שהתאה האדם שיתן לו הקב"ה אלא השלום, כמ"ש (ברכת יצו המאורות של שחרית מעין ישעיה מה ז) עשה שלום וברוא את הכל, ונמצא דכשהוא מלא משלום, הוי הוא מלא מכל מיני ברכות שאפשר להיות בעולם, והילכך הרי הוא מחזיק כל מין ברכה שהכל ממנו הוא, אבל אם מלא מן מדה אחת אין

והמדות נקראים בשם דרך על שם דרכי הקב"ה להחגיג בהם ונדחוהו כדמצי' ז"ל. ח"ס המפשה דרכיו ומקורה ומנוכח אל ה' פי ע"ד המצב שאין לזכרון למשג במדותיו שפגמו בהם ולחזור מקום חוקים וז"ל משנה אל ה' בהם הרחמים שומעור עליו בהם הרחמים. ח"ס אדם נצבים היום כלם לפני ה' אלוהים. כשאדם צדק ישקו סוד כל ה"ג מדות אז נחשור עלים בהם הרחמים וזה שמעוים לעברך צדקות שיעניק צדק"ל גדולה מילה שמעוים בשם בריית כשנן מלמח"ל גדולה מילה שנקראו עליה י"ג ברייות. זה פורש וכן כי אלכוד את שצדקו פי מה שמה השבח המדות שלא כבודן ולא שנות כסדר כמחזק לעיל ישוב ה' להצביע כבודן. וזה וחסד שומעור עליו בהם הרחמים פי"ג ח"ג מדות שישור להיות כבודן ולא ולדו וקנף מכל השמים שחשנו כל הגולות שבקליפה להכניסם לתוך הקולפה.

הפטרות נצבים

בישעיה פי ס"א שיש ששים כ"ה חגל נפשו כאלהי. אומרו שיש ששים כפעל גם כדאשונה הוכר הו"ה ואח"כ אלקים יתעלה פי"ד אומרו ז"ל חייב אדם לצרף על הפרש בשם שבה מזכר על השועב והפי' הוא שצדק' על הפרש המצויים לעויה בשמה כמו שעל מוצה. ורמ"ל מחוברים להיות בשמה כללות שהשמה שעל המוצה היא שמה כללות להשים אפילו אחרים בשממו והמצד על הרעה בשמה הוא בשממו גם אצל איו משים אחרים בשממו וזה פירוש הפסוק שיש ששים כ"ה כשארית עוצה לאדם הנמשח מפני הו"ה המורה על הרחמים אז שיש בשממו וגם אשים אחרים. וכשארית ח"י דבר לא טוב הנמשח מצמי אלקים המורה על הדרך בהם שמהו"ב להיות נפ"ס בשמה ע"י" איה אלא חגל נפשו כאלהי המורה על הדרך אצל לא אורל להשים אחרים.

רמב"ד ז"ל שיש האמרות נמשכן כולם לזקנים מקווייה כל המלות כמכר. וזה לשמנו אל אומר כשנן וישנה שאול את הבט (שמואל ח"ט פי"ד ז') שהיה ענין אפסיה ונחמה. ח"ס ח"ס חסר וי"ד יצא יעקב ומחזק בדברי צדקים שלששים לא נחשב בהצניח אית האר"ל שלששים לא נחשב נקרא נצב שאינו יוכר כדכונה ודמי' של ישקב נקרא נצב כבוד והנה ה' נצב עליו סוד המרכבה וזה ח"ס צדק' היום כלם אומתי' אהם צדקה ישקב נחמה וצדק' כשאדם היום כלם נחמה יתחיל ולא אדם ודאי לא מה ונקראים כנסת יתחיל ולא אדם ודאי לפני ה' אלוהים ומתקין כל הדינים מתעלים. וזה שמשוים כל אים יתחיל שאין אדם ככלל נקראים צדקה יתחיל.

ישב ה' אלוהי את שצדק מנה שצדק און לו הכנה. ונראה לפני דהנה מחזק אלוהי כח"ס של פנני האדם מניינו לה"ג מדות פי שיש' חטא האדם כצדקו און הפק"ה יוכל להשפיע פי' השפעות העולם וזה ענין מושכל לאדם הנמצא המעשים על דרכיו שחוקי אים שששה אים ענין לא ענין מרקי' זו אסוריות. וזה פי' שנתרם מן המור ח"ס כל המרכס על הצדיות מתרומן עליו. כי כשהוא מרכס נלמד על אחרים מושפע עליו ח"ג מדות ומתעורר עליו רחמים מלמעלה והנה כשאדם פוגם ח"י צי"ג מדות כצדקו נמקטנו אלוהי ואינו רק פי כשל מוכה והוא ח"ק של אמת ועל צדק ובסוף ח"ס חקטו כמורם אופר (כנסת ליום חנוה) שיתקפו אופר לעורר רחמים (כנסת ליום חנוה) ליום חנוה צדקו כתי' של ישקב כמורם כנסת ליום חנוה צדקו השמה וי"ע המושפע מר"ג מדות כ"ה (לקטני) השמה וי"ח כי ככל שבה וי"ע מושפיע עליו ח"ג מדות. ולזה מתקן נחמה האקרה כשצדק י"ע מדות. ולזה לעורר עליו צדק האקרה ח"ג מדות וישקב ח"ס אים ישקו בני כבוד הזה ישקו דיוקא כשעשבו בהם רחומי' מדתו של ישקב סוד המות של המדות אז אמתו לכה כל מעותיהם וימתקן כל הדינים מעלהים

נצבי פי' כשמעשים והיו פי"ד ההשכל והוא נחמה המורה אז אדם נצבי כי לפני ה' ששהו כצדקו כתי' אל כמחומי' לפני המדות ולמתקן הדינים.

אדם נצבים היום כלם לפני ה' אלוהים כתי'. כל אים יתחיל להשיר צדקו לפני כל אים יתחיל אחר שצדק אחר כלם. ונראה דכמכור כ"ה להשיר על כלל גדול כמורה הוא האמרות שיש האמרות שבשאל וכל כ"ה לקיים כל המלות כי יש כמה סוגי מלות המלוין ככונה ולויה וזהו מורה האדם שמו שפולס יש רמי' אצרים ושבי' גזרים כך צדק כ"ה לקיים כל המלות להשלמת נפשו און מכל האמרות צון כולם נחקי מר"ג מדות והשם קומה הרחומי' וזה שמתקן לעורר קוד' כל מלה צדקה שיש בשם כל ישאלו שיש צדק לעשות המלות בשם כל יתחיל ח"ס כל ישאלו יש להם חלק לעולם הבה. שכל ישאלו צדק מקווייהו כל המלות ויש להם חלק לעולם הבה.

וזה פירשוהו אדם נצבים היום כלם כשאדם כלם כמכר אחר אז ודאי לפני ה' אלוהים שכללם יש להם חלק לעולם הבה והוסף הפסוק לכו' אח"כ כל אים יתחיל דה"י אמרו ז"ל ישקב אצני לא מה ויש' הכרות רז"ל וכי כמם חנוה ופי' י"ל שצדקו לא נעדר מציו יתחיל שצדקו הוא מדה אמת פי"ד חנוה אמת לישקב והוא ע"ס מה שפרשנו במש' שר"ג מדות כמות אונס רק י"ג רק צדק המחה אונס הם נחשבים לייג הוא מדה אמת מדה ה"י מתי' האמתי' כי כל המדות כשאדם לאמתו אונס כלום. והנה מדה זו נחלקה לכלל לפי יתחיל צדק' מקלה כולם נחמל אז כל אחר לפי כמינהו וכלל כולם נחמל כל כתי' ישקב בשלמות ולזה און נקראים כנסת יתחיל שאין מנוסבים צדקו כל מדתו של יתחיל כתי' אמתות צדקו ח"ס אופר שאין מתכרין לשמנו ולא לתקו' גם האמרות שיש' שכולם יחלום הכונה היא האמרות שיש' שכולם יחלום פי' מקושינו של אחר נעשה האמרות ומתקין הדינים כשנן חסר נחמה אפרים הנה לו

נצבי הנה כתי' הסמך פני ח"י והכחשו שמתיל לנו כדקדו שלא וחול השנה עליו ולשבו לפני חזק עוצ' גדול מלמדו ופי' שזה היא פשוט יד לענים שידו פשוט לקבלו כמשנה וזה סוד האמור שצדקי' אפס' לחול שום עונם על האדם אלא אים כהסתלקות הדינה ח"י ועד"ה ומפרש מה שדרשני רשומות אמרו שמהו אופר ועירוקו און ענין ופני ר"ע שלשארית לפי דכריהם חסר כחן ר"ה לפני כתי' יצוה על ענין כי מלה אופר בשמנו מרמז על הדינים כמנוחל כהאר"ל של' גומעריהו אלוהים כמעולה. ופי' אלוהים פשוט ור' אחרונים דאלוהים וכשמעוניהו צו ר"ה' שהיה סוד הדעה והוא סוד הכלל הנחשב ככ"ה אז נמתק הדין ומתה און ענין ופני ר"ע. וזהו שמתקו הצרכה של חקושת אופר בלשון לשמנו קול אופר וזה בלשון לחקושת וגם חקושי' שכל אחר יתקע לעלמו. אך המכוון הוא פי"ד חנוה שמתקע הוא צדק הדעה המיחד את השולם ומתקין הדינים מעלהים ולזה חקושי' אמת יתקע ויכול ישמעו כרי' שיוצאו לודי אמרות וזה הוא ג"כ שמתכר כנוסח לשמנו פי' שיש' שהוא יתקע וכולם ישמעו והוא משתן ושמת שאול את הבט (שמואל ח' פי"ד ז') ולזה און חקושינו כשמה כי שמה הוא סוד האמרות כמכר צדק' ולמחלמות כתי' ולמד וריון שהוא סוד האמרות כתי' כמכר ממולא וימתק הדין ואין לזכרון לחקושת אופר ומה שמתקושינו כמקלה משום דמתקדש עבודה דומה שמה והואיל ונדחה שמה משני עבודה האמצעי לחקושת אופר ונחזור לענין שהאדם יצדק כרי' שכל משעו עכ"ל יחי' פי"ד השכל שיש' החורה וזה וימתקו על ידו הדינים שיהא נעשה אל כמחומיים כמכר. וזה פי' רז"ל מי מושל צי' לדיק פי' ששני מושל פי' שמתדלף להשלים כתי' אל כמינהו. וזהו לדיק מושל רחמי' אלוהים (שמואל צ' פי"ג ז') שצדקוהו אלוהים שצי' שששלה כל משעו שיש' חסרה צדק מושל לפני המדות וצדק נצור לחבר הכי' משיח פי' כי מצא למען משכילו את כל אשר תעשון אדם

קרבן העדה יום טוב פרק רביעי ראש השנה פני כשה כא 41 מערכי

וז ריעון חורה. סגריך לקרות בזמרה לכך נקרא רען: וז מוסף. שלא עמד להפלת מוסף בשפתי מרמה אלא מתוך ד"ח שלאחר קריאת התורה מתפללין מוסף: מלמנך משפטי יאל. היינו תקיעת שופר שהוא בא להזכיר זכות של ישראל לפני הקב"ה בשעת הדין:

וז ריעון חורה. ועל סקורין בתורה האזינה תפלתו וז תפלה של שחרית וזף על פי שהתפלה קודמת לריעון חורה מכל מקום דרים הכתוב לסי המשפחה הגויה המלכה שהשם שיהן לקריאת שמה שא"ל כוונה כל כך כמו התפלה לרעון חורה וזכרו כוונה שפי והקטנה שהיא קרובה יותר מן השמימה שיהן לרעון חורה והאזינה שהיא שדר קרובה ביותר שיהן לתפלה: כלה שפתי מרמה:

התורה אור
וז ריעון חורה האזינה תפלתו וז תפלו: בלא שפתי מרמה וז מוסף מה כתיב בתורה מלפניך משפטי יצא א"ר אחא בר פפא קוסי ר' זעירה שנייא היא שמצות היום בפוסף. א"ר תחליפה קיסרייא קרייא אמר בן י"וס תרדעה ועשיתם. א"ר לעזר בי ר' יוסה בשם ר' יוסי בר קצרתא *בבל הקרבנות כתיב והקרבנות וכאן כתיב ועשיתם אמר להן הקב"ה מכיון שנבנתם לרין לפני בראש השנה ויצאתם בשלום מעלה אני עליכם כאילו נבראתם בריה חדשה ר' משרשיא בשם ר' אידי בבל הקרבנות כתיב חמא ובעצרת אין כתיב חמא אמר להן הקב"ה מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה בעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם סימנים:

הלכה ט בתני *שופר של ר"ה אין מעבירין עליו את הגל ולא עולין באילן ולא רובצין ע"ג בהמה ולא שמין על פני המים ואין חוהבין אותו לא כדבר שהוא מטום שבות ולא כדבר שהוא מטום ליה אבל אם רצה ליתן יהובו יין או מים יתן י אין מעבבין את ההינוקיה מלתקוע אבל מתעסקין בהם עד שילמדו י והמתעסק לא יצא והשומע מן המתעסק לא יצא: *נב' ביני מתני' אמר משום שבות ובלית. אמר ר' לעזר *מתניתא בגדול י ביום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת ואין מעבבין את ההינוקיה מלתקוע ביום טוב:

והלכה י מתני' *סדר תקיעות שלשה ושיעור תקיעה ברי שלשה תרועות שיעור תרועה ברי שלשה יבבות אלא בראשונה וישך בשניה כשתים י אין בירו. אלא אחת מן שבידך ואח"כ תרומה לו שופר תוקע ומריע ותוקע ותקע ומריע ותוקע ג"פ בשם שש"צ חייב כך כל חידד וחידד חייב ד"ג אוסר *ש"צ מציא את הרבים ידי חובתן: נב'

נב' כתי מתניתא. כן נרדך לפרש הא דקתני ואין מתבבין אותו וכו' הכי משום שבת ובלא תפשה ובלומר לא כדבר שחייבו האור משום שבת לא כדבר שחייבו האור משום א"ל דים דבר שחייבו מתי משום שבת כעלמא הוא דאסר וכגון כמגל דלולא ארומה יאל ודבר שחייבו האור בל"ת כגון כסבין וכדפרסיות כחתי': אמר ר' אלעזר מתניתא בגדול כ"ס וכו' בלימד דלא תיקעי מעיקרא קתני אין מעבבין את ההינוקיה מלתקוע שעתה עובדי האל דלא מעבבין כסין תוקעין מעלמא הא אין מתעסקין שערין לכחלה לתקוע והדר קתני אכל מתעסקין כתי וכו' הך מפרש דר"ך דרישא מיירי בשבת דלא י"ס של ר"ה הגנה וא"ס"ה אין מעבבין אותו מלתקוע כדי שילמדו והואל ותיוקת מן ולא הגיעו להינדך לא איהבט לן מדי וסיסא דקתני אכל מתעסקין כתי היינו אפי' ב"י"ס של ר"ה שחל להיות בשבת והרביית הגדול מותר להתעסק עמיהן עד שילמדו וכגון כותן שמתיר לתקוע בשבת והיינו לאתר חקת ריב"ז ככל מקום שיש בו כ"ד דלוי מתעסק הגדול עמיהן ואפי' אם הגיעו למחך מכיון שחוקעין סיוס שם וכן עם הקטן אלא הגיעו למחך סדרי אין תיקיעה אסורה בשבת אלא משום שבת: ומני כן. בהוספתא פ"ב והכי נר"ם מן מתלמדין לתקוע בשבת אין מעבבין את הנשים ואת הקטנים מלתקוע בשבת ואין נרדך למר ביום טוב ופירוש מתלמדין לתקוע בשבת אפי' בשבת דעלמא מותר הגדול להתעסק עמיהן להתלמד וכוכלא הגיעו להינדך ואין מעבבין את הנשים ואת הקטנים מלתקוע בשבת שחל בו ר"ה ומתקום שחוקעין וא"ל ב"י"ס של ר"ה שחל להיות כותן ורישא דקתני מיירי כקטנים אלא הגיעו להינדך דדומיא דקתני דעלמא לוי כתי מוכח כוונה וכן הרישא דכריתתא

מתלמדין וכו' וכדפרסיות. וסיסא דקתני וא"ל ב"י"ס שפיע דכתי הגיעו להינדך וכו' וכן נמי מתעסקין עמיהן: **והלכה י מתני'** סדר תקיעת שלש תרועות וכונן הרועה היתה וילפין ג"ס שביעי שביעי ליתן את החלוקה על זה וזה וכל תרועה לרין שפוקה לסיסא: שיעור תקיעה דכלהו כתי כתי' תרועות ושיעור תרועה כתי שפוקה דהעברת קול שפוקה הוא ומשכריו שופר כתיב הרי שפוקה לאחריה ולמד ר"ה מיוכל ג"ס"ה: כדלשונה פשוטה שלמי תרועה ומשך כשיה בשפוקה של תרועה ופשוטה שלפניה דכריתת: אין בידו אלא אחת. דאפסוקי תקיעה אחת לשכיח לא מפסקין: מי שבידך. החפלה תפלה המוספין ובידך מי ברכות: ג' פעמים. כשביל מלכיות וזכרונות ושופרות: גמ'

וז ריעון חורה. ועל סקורין בתורה האזינה תפלתו וז תפלה של שחרית וזף על פי שהתפלה קודמת לריעון חורה מכל מקום דרים הכתוב לסי המשפחה הגויה המלכה שהשם שיהן לקריאת שמה שא"ל כוונה כל כך כמו התפלה לרעון חורה וזכרו כוונה שפי והקטנה שהיא קרובה יותר מן השמימה שיהן לרעון חורה והאזינה שהיא שדר קרובה ביותר שיהן לתפלה: כלה שפתי מרמה:

התורה אור
וז ריעון חורה האזינה תפלתו וז תפלו: בלא שפתי מרמה וז מוסף מה כתיב בתורה מלפניך משפטי יצא א"ר אחא בר פפא קוסי ר' זעירה שנייא היא שמצות היום בפוסף. א"ר תחליפה קיסרייא קרייא אמר בן י"וס תרדעה ועשיתם. א"ר לעזר בי ר' יוסה בשם ר' יוסי בר קצרתא *בבל הקרבנות כתיב והקרבנות וכאן כתיב ועשיתם אמר להן הקב"ה מכיון שנבנתם לרין לפני בראש השנה ויצאתם בשלום מעלה אני עליכם כאילו נבראתם בריה חדשה ר' משרשיא בשם ר' אידי בבל הקרבנות כתיב חמא ובעצרת אין כתיב חמא אמר להן הקב"ה מכיון שקיבלתם עליכם עול תורה בעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם סימנים:

הלכה ט בתני *שופר של ר"ה אין מעבירין עליו את הגל ולא עולין באילן ולא רובצין ע"ג בהמה ולא שמין על פני המים ואין חוהבין אותו לא כדבר שהוא מטום שבות ולא כדבר שהוא מטום ליה אבל אם רצה ליתן יהובו יין או מים יתן י אין מעבבין את ההינוקיה מלתקוע אבל מתעסקין בהם עד שילמדו י והמתעסק לא יצא והשומע מן המתעסק לא יצא: *נב' ביני מתני' אמר משום שבות ובלית. אמר ר' לעזר *מתניתא בגדול י ביום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת ואין מעבבין את ההינוקיה מלתקוע ביום טוב:

והלכה י מתני' *סדר תקיעות שלשה ושיעור תקיעה ברי שלשה תרועות שיעור תרועה ברי שלשה יבבות אלא בראשונה וישך בשניה כשתים י אין בירו. אלא אחת מן שבידך ואח"כ תרומה לו שופר תוקע ומריע ותוקע ותקע ומריע ותוקע ג"פ בשם שש"צ חייב כך כל חידד וחידד חייב ד"ג אוסר *ש"צ מציא את הרבים ידי חובתן: נב'

נב' כתי מתניתא. כן נרדך לפרש הא דקתני ואין מתבבין אותו וכו' הכי משום שבת ובלא תפשה ובלומר לא כדבר שחייבו האור משום שבת לא כדבר שחייבו האור משום א"ל דים דבר שחייבו מתי משום שבת כעלמא הוא דאסר וכגון כמגל דלולא ארומה יאל ודבר שחייבו האור בל"ת כגון כסבין וכדפרסיות כחתי': אמר ר' אלעזר מתניתא בגדול כ"ס וכו' בלימד דלא תיקעי מעיקרא קתני אין מעבבין את ההינוקיה מלתקוע שעתה עובדי האל דלא מעבבין כסין תוקעין מעלמא הא אין מתעסקין שערין לכחלה לתקוע והדר קתני אכל מתעסקין כתי וכו' הך מפרש דר"ך דרישא מיירי בשבת דלא י"ס של ר"ה הגנה וא"ס"ה אין מעבבין אותו מלתקוע כדי שילמדו והואל ותיוקת מן ולא הגיעו להינדך לא איהבט לן מדי וסיסא דקתני אכל מתעסקין כתי היינו אפי' ב"י"ס של ר"ה שחל להיות בשבת והרביית הגדול מותר להתעסק עמיהן עד שילמדו וכגון כותן שמתיר לתקוע בשבת והיינו לאתר חקת ריב"ז ככל מקום שיש בו כ"ד דלוי מתעסק הגדול עמיהן ואפי' אם הגיעו למחך מכיון שחוקעין סיוס שם וכן עם הקטן אלא הגיעו למחך סדרי אין תיקיעה אסורה בשבת אלא משום שבת: ומני כן. בהוספתא פ"ב והכי נר"ם מן מתלמדין לתקוע בשבת אין מעבבין את הנשים ואת הקטנים מלתקוע בשבת ואין נרדך למר ביום טוב ופירוש מתלמדין לתקוע בשבת אפי' בשבת דעלמא מותר הגדול להתעסק עמיהן להתלמד וכוכלא הגיעו להינדך ואין מעבבין את הנשים ואת הקטנים מלתקוע בשבת שחל בו ר"ה ומתקום שחוקעין וא"ל ב"י"ס של ר"ה שחל להיות כותן ורישא דקתני מיירי כקטנים אלא הגיעו להינדך דדומיא דקתני דעלמא לוי כתי מוכח כוונה וכן הרישא דכריתתא

מתלמדין וכו' וכדפרסיות. וסיסא דקתני וא"ל ב"י"ס שפיע דכתי הגיעו להינדך וכו' וכן נמי מתעסקין עמיהן: **והלכה י מתני'** סדר תקיעת שלש תרועות וכונן הרועה היתה וילפין ג"ס שביעי שביעי ליתן את החלוקה על זה וזה וכל תרועה לרין שפוקה לסיסא: שיעור תקיעה דכלהו כתי כתי' תרועות ושיעור תרועה כתי שפוקה דהעברת קול שפוקה הוא ומשכריו שופר כתיב הרי שפוקה לאחריה ולמד ר"ה מיוכל ג"ס"ה: כדלשונה פשוטה שלמי תרועה ומשך כשיה בשפוקה של תרועה ופשוטה שלפניה דכריתת: אין בידו אלא אחת. דאפסוקי תקיעה אחת לשכיח לא מפסקין: מי שבידך. החפלה תפלה המוספין ובידך מי ברכות: ג' פעמים. כשביל מלכיות וזכרונות ושופרות: גמ'

וז ריעון חורה. ועל סקורין בתורה האזינה תפלתו וז תפלה של שחרית וזף על פי שהתפלה קודמת לריעון חורה מכל מקום דרים הכתוב לסי המשפחה הגויה המלכה שהשם שיהן לקריאת שמה שא"ל כוונה כל כך כמו התפלה לרעון חורה וזכרו כוונה שפי והקטנה שהיא קרובה יותר מן השמימה שיהן לרעון חורה והאזינה שהיא שדר קרובה ביותר שיהן לתפלה: כלה שפתי מרמה:

וז ריעון חורה. ועל סקורין בתורה האזינה תפלתו וז תפלה של שחרית וזף על פי שהתפלה קודמת לריעון חורה מכל מקום דרים הכתוב לסי המשפחה הגויה המלכה שהשם שיהן לקריאת שמה שא"ל כוונה כל כך כמו התפלה לרעון חורה וזכרו כוונה שפי והקטנה שהיא קרובה יותר מן השמימה שיהן לרעון חורה והאזינה שהיא שדר קרובה ביותר שיהן לתפלה: כלה שפתי מרמה:

אורח משה ונביא לחיים

אדם נצבים היום כולכם לפני כי אלהים

הקשה הריף זל וי כשגל שזמה לים שפחתי... לאלהים וכו' ונאלץ דעה האדם בשעת... הכנה לך לומר שכל ענין שיש בו חסד ורחמים... ואלו הם חסד ורחמים ואלו הם חסד ורחמים... ואלו הם חסד ורחמים ואלו הם חסד ורחמים...

והיה זה יום נצבים היום כולכם לפני כי אלהים... ואלו הם חסד ורחמים ואלו הם חסד ורחמים... ואלו הם חסד ורחמים ואלו הם חסד ורחמים... ואלו הם חסד ורחמים ואלו הם חסד ורחמים...

שם אורח משה ונביא לחיים

לחיים

וכן החסד והרחמים ודבר שמים שחמתי וכו' וכן... ואלו הם חסד ורחמים ואלו הם חסד ורחמים... ואלו הם חסד ורחמים ואלו הם חסד ורחמים... ואלו הם חסד ורחמים ואלו הם חסד ורחמים...

וכן החסד והרחמים ודבר שמים שחמתי וכו' וכן... ואלו הם חסד ורחמים ואלו הם חסד ורחמים... ואלו הם חסד ורחמים ואלו הם חסד ורחמים... ואלו הם חסד ורחמים ואלו הם חסד ורחמים...

מנענע כל העולמות העלונים . וצדויר שואר מודר לשמוע בקול דבר זכה לשמוע בקול דבר אחר האמירה עומת רוסם להביא שפע ברכה ומיום לכל העולמות יעזב וישמענו אומה ועשה בריה חדשה ומחזין חדשים על כל לא במתים הים . לאמר מי יעלה לנו השמימית . פית הגנה . ושפע וברכה ומיום טובים ארוכים ועולם על כל הים . וישמענו אותה ונעשה כי קרוב אלך הדבר מאוד כפוך ונלכך לשמוע . פירוש שואר עשי דברי . ואח"כ

לראש השנה

כתיב וי' נתן קול לפני חולו כי רב מאד מתנדו . שנתעס כח הצדקים ששפו רטנו . אינו אומר שנתעס כי עצום עושה דברו . איוח במדרש . וי' אלה ששפו . אלו האבות במאמר הוור הקדוש קודם נתן קולו לפני חזרו . ברי"ה . בירב מאד פרעו חקונת שופר . כי ע"י תקנת שופר אט ממשיכים האבות אלו ישראל . כי עצום עושה דברו . שמעיים כח האבות היו שלמים בתלמי האלמות . ועדן לאמצי"ה העדוקים שעשו רצוני . עכלי הדברים :

אמר . וי' נתן קול לפני חולו . כי הקב"ה נתן לנו בימים האלו את קול . כי העיקר בימים האלו הוא הקול והוא הקול מחול בריה ואלו נעשית עד לאמר יו"כ . והוא הקול קול יעקב . ה' קול . והוא בנות ה' קולות וכתבן ביו"כ ה' קולות וכל האתגנות מזה האולם הוא ה' . כי ה' נברא האולם . כי הוא חמונה שער ומפת ובו יש דרך לכל בלי טולם כי ב"ה' יש שער בגול ומפת קנו . וכתבן און בו מפת התבטל כל כך כשאר אוחיות ב' מנאות הכפ . ארעם של וזן שתיא בגוף ביה העולם און ארעם נבר . והעיקר בימים האלו הוא הקול והדבור לתקן הקול והדבור לייחס . ולכן נתן השעיר ביו"כ לסקון מהקול והשפעה החיות שמעשית ישראל . והקול קול יעקב והדבור די עשו של וזן שקול יעקב ששע בבני נסיות ובבני מדרשות און ידי עשו שולטון . פי' כי שקול יעקב ששע בתפלה און ידי עשו שולטון . הדיים . רומזים להמחז . וכל וזן ששקול בו . און י' . המזות והרע של עשו הספיק שולטון . והעיקר הוא בלמות . של כל איש מושאל יש לו אמונה רק שואר במסר ואון לו התפטרות ועדן לשנות מעשיו ואו יקפצו בו כח האמונה . והוא שאמר דעתי' רעה ל' בטח ב"י . ועשה טוב עוב און רעה והנה . רעה ל' החמרות . שיקרב האמונה להטוב והכל ע"י שש"י הטוב . ועדן לומר מחזר מעגנות ומנה שמוה . כמו מכל האתמול והמחז רעות . ואעפ"י יכול להיות כשנשנה . כי עיקר חטונה בני שמה :

עיר פתח ואמר על המדרש הג"ל . לשמוע קול שופר . הוא קולו של הש"י . והוא וי' נתן קולו בריה . ועי"י כי רב מאוד מחזר אלו ישראל . כי נחדפה ומחזל כחם ע"י קול השופר והתפלה . ועלום עומה דברו .

כתיב וי' נתן קול לפני חולו כי רב מאד מתנדו . שנתעס כח הצדקים ששפו רטנו . אינו אומר שנתעס כי עצום עושה דברו . איוח במדרש . וי' אלה ששפו . אלו האבות במאמר הוור הקדוש קודם נתן קולו לפני חזרו . ברי"ה . בירב מאד פרעו חקונת שופר . כי ע"י תקנת שופר אט ממשיכים האבות אלו ישראל . כי עצום עושה דברו . שמעיים כח האבות היו שלמים בתלמי האלמות . ועדן לאמצי"ה העדוקים שעשו רצוני . עכלי הדברים :

אוריאל מלך ישראל
אוריאל מלך ישראל
אוריאל מלך ישראל

מנענע כל העולמות העלונים . וצדויר שואר מודר לשמוע בקול דבר זכה לשמוע בקול דבר אחר האמירה עומת רוסם להביא שפע ברכה ומיום לכל העולמות יעזב וישמענו אומה ועשה בריה חדשה ומחזין חדשים על כל לא במתים הים . לאמר מי יעלה לנו השמימית . פית הגנה . ושפע וברכה ומיום טובים ארוכים ועולם על כל הים . וישמענו אותה ונעשה כי קרוב אלך הדבר מאוד כפוך ונלכך לשמוע . פירוש שואר עשי דברי . ואח"כ

לראש השנה

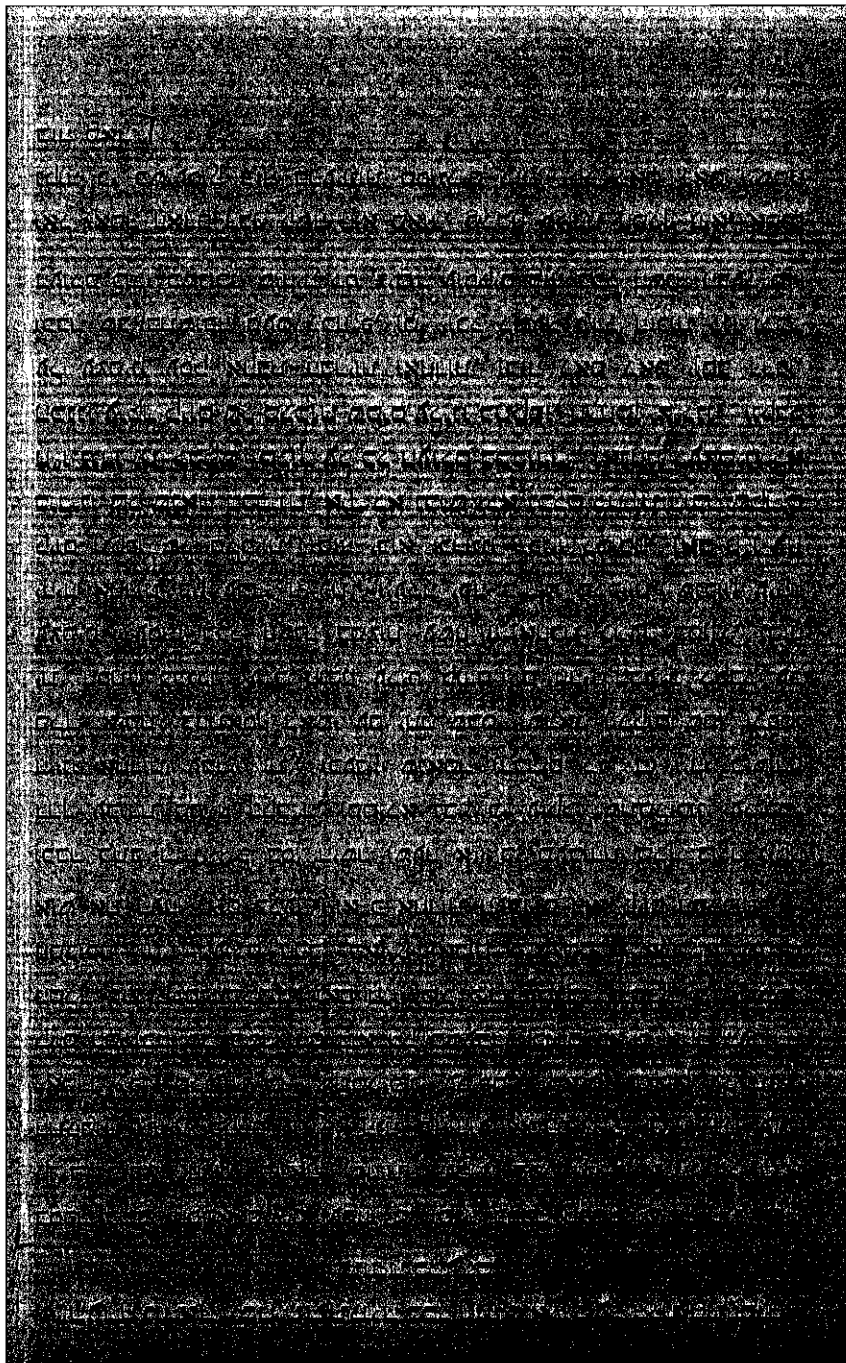
כתיב וי' נתן קול לפני חולו כי רב מאד מתנדו . שנתעס כח הצדקים ששפו רטנו . אינו אומר שנתעס כי עצום עושה דברו . איוח במדרש . וי' אלה ששפו . אלו האבות במאמר הוור הקדוש קודם נתן קולו לפני חזרו . ברי"ה . בירב מאד פרעו חקונת שופר . כי ע"י תקנת שופר אט ממשיכים האבות אלו ישראל . כי עצום עושה דברו . שמעיים כח האבות היו שלמים בתלמי האלמות . ועדן לאמצי"ה העדוקים שעשו רצוני . עכלי הדברים :

אמר . וי' נתן קול לפני חולו . כי הקב"ה נתן לנו בימים האלו את קול . כי העיקר בימים האלו הוא הקול והוא הקול מחול בריה ואלו נעשית עד לאמר יו"כ . והוא הקול קול יעקב . ה' קול . והוא בנות ה' קולות וכתבן ביו"כ ה' קולות וכל האתגנות מזה האולם הוא ה' . כי ה' נברא האולם . כי הוא חמונה שער ומפת ובו יש דרך לכל בלי טולם כי ב"ה' יש שער בגול ומפת קנו . וכתבן און בו מפת התבטל כל כך כשאר אוחיות ב' מנאות הכפ . ארעם של וזן שתיא בגוף ביה העולם און ארעם נבר . והעיקר בימים האלו הוא הקול והדבור לתקן הקול והדבור לייחס . ולכן נתן השעיר ביו"כ לסקון מהקול והשפעה החיות שמעשית ישראל . והקול קול יעקב והדבור די עשו של וזן שקול יעקב ששע בבני נסיות ובבני מדרשות און ידי עשו שולטון . פי' כי שקול יעקב ששע בתפלה און ידי עשו שולטון . הדיים . רומזים להמחז . וכל וזן ששקול בו . און י' . המזות והרע של עשו הספיק שולטון . והעיקר הוא בלמות . של כל איש מושאל יש לו אמונה רק שואר במסר ואון לו התפטרות ועדן לשנות מעשיו ואו יקפצו בו כח האמונה . והוא שאמר דעתי' רעה ל' בטח ב"י . ועשה טוב עוב און רעה והנה . רעה ל' החמרות . שיקרב האמונה להטוב והכל ע"י שש"י הטוב . ועדן לומר מחזר מעגנות ומנה שמוה . כמו מכל האתמול והמחז רעות . ואעפ"י יכול להיות כשנשנה . כי עיקר חטונה בני שמה :

עיר פתח ואמר על המדרש הג"ל . לשמוע קול שופר . הוא קולו של הש"י . והוא וי' נתן קולו בריה . ועי"י כי רב מאוד מחזר אלו ישראל . כי נחדפה ומחזל כחם ע"י קול השופר והתפלה . ועלום עומה דברו .

כתיב וי' נתן קול לפני חולו כי רב מאד מתנדו . שנתעס כח הצדקים ששפו רטנו . אינו אומר שנתעס כי עצום עושה דברו . איוח במדרש . וי' אלה ששפו . אלו האבות במאמר הוור הקדוש קודם נתן קולו לפני חזרו . ברי"ה . בירב מאד פרעו חקונת שופר . כי ע"י תקנת שופר אט ממשיכים האבות אלו ישראל . כי עצום עושה דברו . שמעיים כח האבות היו שלמים בתלמי האלמות . ועדן לאמצי"ה העדוקים שעשו רצוני . עכלי הדברים :

23

למחלקת

למחלקת

מחלקת המחקר והפיתוח
מחלקת המחקר והפיתוח
מחלקת המחקר והפיתוח

תכר דברים לג הברכה אונקלוס

רשוי עמא כתיבא שבמיה ברתאסף ראשי ראשי יתי ראובן קמי עקמא ומתא תנינא קא ימות ישאלא יתי ראובן ואלימות ויהי יתקבון בנודי אסתמיהון מתיו מספר: ס ואת ליהודה ויאמר

לקט בהיר רשוי ברתאסף. בכל הכתוב ראשי השבטים אסיפתם: של מנה ולקבלה על מלכות שמיש: בה' כל למש מינח ראשי. כמו (שמות י"ג) כי תשא את ראש, ראובן אלוי ראשי שאין פירושו התנגדות והדבשה, אלא כמו שבנין שלכרסס"י, דבר אחר בהתאסף בהתאספם יחד ראה מפתוח כי משא אמ ראש פירושו משען, כי כן הוא בלוגרה אמת ושלום ביניהם הוא מלכס"י ולא כשית אהבו (מנחם ולספור האלפים, האטל אומת מה ראשים ממלכות ביניהם נפסיה: ו) ידיו ראובן. י"ט בעולם היו באסיפה זאת, אבל לפי"ו אין לו קשר ואיכות על סוף (סוף י"ג): ואל ימות. לעולם בכל (ספרי - סוף) שלאמתי וזוהר הוא אומרו יחד שבטי ישראל, וכן הוא לפי דרך השג, אבל לא אחר שפיר אומרו ראש עב, לזה הביא ענינים (מיל"י): (בר) לומר כל ההקדמות האמורות עד עתה היה (ומר שלאויס לבינה ויני"ל: כז) כי כן הוא גם במלכותא דלעתה שאין שלמות ותלות התל בידת רק כשהעם מתאחדים כולם בצד אחד כאיש אחד מהם ממלכו (גיא'): (בר) יחיה שבע ראובן בעיה"ו יתי ונת הנקראים מיים ולא יתי זעיר (מלבי"ם), ולא יחד לו לשבע ראובן מעשה ראובן כן יעקב, שהלא שיה שפניה כדלוי, לומר יתקבל שפונתו והרמב"ן ז"ל פירשו על דעת רש"י

אור החיים

ואר ראובן וגו' ויהי מהו וגו' אומרו יתי אפי' (לוחס דגוליס וכתב השבט עול עליהם. ראובן"י). רצוננו ז"ל אמרו (ספרי) או אפשר שכל ראובן עממו הוא אומר אלא שהוא מהטעם ענינו כי כשיקללו ענפים של גדול השבט יגרע מלדיק שהוא ראובן עינו, לזה החפלו שימיו לעולם הבא, וזה מסכים בספר האומר (סוכרין ק"ח) עתה קרח יש להם חלק לעולם הבא, ואומרו ויהי מהו מספרי"י) הפלג עליהם שהיו לדיקס לפי שנמנו השבטים"י) צמאודע גוליס צמטש קרח אין להם חלק לעולם הבא לזה החפלו (פי צמטש השבטים"י) צמאודע גוליס צמטש ויהי ראובן פירוש שבטו, והגם שלא היו אלא ר"ן קרח כאומר צמטש לזה החפלו ויהי מהו מספרי, אור בהיר

יהי. (סר) אם על ראובן כן יעקב הוא אומר הלא כבר מתי, וחס על שבע ראובן ותי פלוק דערק שמינה שבע ראובן מה (סר) ומתימי מימי לא יהיה לו חלק מעשה שפניה ותקבל. (סר) גם זה קשה, מהימי מימי לא יהיה צמטש. (סר) ויש

אונקלוס דברים לג הברכה תכג

יתורה צוה לנו משה מורה קהלת י אוריתא יתב קנא משה מסרה יעקב: דה יהי ניהי בישרון מלך בישרא סקבא באחבנשות לקט בהיר

בג מרשה משון ירושה, מורה הק' כמו שזה ירושה (ו) תורה, אשר לזה לנו משא מרשה כיה לקבלת האקדא אמה שמשלר ואלמו ידיו עולמית לדור דור: (בר) יעקב אחזכרי"י ולא נעצב: (כ) ויהי. הקב"ה: ר"ל אין פי מינח ויהי מעשה שהיה כמו ויהי מימי בישרון מלך. חמדי"י עול מלכותו עליהם: אמירות אלא פירושו נפשה, ולא שאו בילמח מלכ"ס או שיה יסחמתי. ע"פ

אור החיים

תכגו מה צורך במקומות אחרים: לזה גמר אומר ויהי בישרון מלך פירוש ויהי מית מלך ה. תורה לזה לנו משא וגו'. יש להטיר כיון צינחל"י) זה יהיה אם יתקבלו ראשי עם וישאלו שהוא המוצר סוף לו לומר תורה מלך לו הוא שוכיה מלך, והוא אומרו בהתאסף לויית לכס וגו', ואולי כי פסוק זה נסמך למה שהפירשנו מן פסוק זה פירוש מוצריו וכן ה"ס בקול אחד כולס"י) חורב לזה לנו משא וגו', וכן ה"ס חזרנו שכל ישראל יחדיו ישאו קולס בפניהם החורה ואומרים חורב לזה לנו וגו' אלו מקבלין ארוכה מרשה קחלת וגו', ושירוש לזה לנו"י) אפשר לפרש לזה מלכות כלומרם ז"ל אין לו אלא מלכות שבמליכה עלינו שכל פיה יקוס דבר, וגם המלך אשר ימליכו עליהם יהיה על פי החורב וארוכה יכתוב וישם לפני כלומרם (לעול ז"ל י"ח) וכתב לו וגו', והוא מאמר הכתוב (משל"י) כי מלכים לשפוטנו, וכתוב ויאמר כי וגו' כי אחיו מלכס ממלך ומלכו, ולמעלה בפסוק אף מוצב פירשו הכתוב

אור החיים

באופן אחר על נכון: רמז כי מלכות ישראל יהיה מקיימת כשיהיו ישראל מתאספים ראשיהם יחד ולא יהיו צד צדו שבה יהיה סבה שיחזרו יחד שבטי ישראל, וכשישראל צדוד זה הכה הכס צדום גדר הכללות ומלכותם יהיה צד הויח של קיומם"י) ולא אומד כי מיום שנחלקו הצבאות ונחלקו המלכות מה עולה צדום, וחת סונה עניו ירבעם והבאים אחריו, כי ראש האובדן הוא הפירוד, ולפי המחויק הצרכה ליה השלום ויחוד הצבאות:

גם) וזה אמר לשון יחיד ישא. (ס) ולא אמר נכון לנו. (סא) התחיל התאמר ולא פייס אותה, שלא אמר מה יהיה או כשיהיה בישרון מלך, ועוד מה זה אומרו ראשי עם וגמר אומר יחד שבטי ישראל. (סב) פירוש יהיה מדשה. (סג) זה פי' מינח

... אלוהים יתברך ... שנתת לנו ...

... ואלהי ישראל ... ואלהי אבותינו ...

לפי כי דבר: יתע: ... ואלהי ישראל:

... ואלהי ישראל ... ואלהי אבותינו ...

לפי כי דבר: יתע: ... ואלהי ישראל:

... ואלהי ישראל ... ואלהי אבותינו ...

לפי כי דבר: יתע: ... ואלהי ישראל:

... ואלהי ישראל ... ואלהי אבותינו ...

לפי כי דבר: יתע: ... ואלהי ישראל:

... ואלהי ישראל ... ואלהי אבותינו ...

לפי כי דבר: יתע: ... ואלהי ישראל:

... ואלהי ישראל ... ואלהי אבותינו ...

לפי כי דבר: יתע: ... ואלהי ישראל:

... ואלהי ישראל ... ואלהי אבותינו ...

לפי כי דבר: יתע: ... ואלהי ישראל:

... ואלהי ישראל ... ואלהי אבותינו ...

לפי כי דבר: יתע: ... ואלהי ישראל:

... ואלהי ישראל ... ואלהי אבותינו ...

לפי כי דבר: יתע: ... ואלהי ישראל:

... ואלהי ישראל ... ואלהי אבותינו ...

לפי כי דבר: יתע: ... ואלהי ישראל:

... ואלהי ישראל ... ואלהי אבותינו ...

לפי כי דבר: יתע: ... ואלהי ישראל:

... ואלהי ישראל ... ואלהי אבותינו ...

... אלוהים יתברך ... שנתת לנו ...

... אלוהים יתברך ... שנתת לנו ...

במעל ידיהם ויפדו וישתחוו ליהוה אפיה ארצה: והישוע וכלי אשרבהו | ימינ עקוב שפתי | הויה מעשיה קליטא מצורה יונד תגן פלאיה והלויים מבינים אתהעם לתורה והעם על-עמדם: ויקראו בפפר בתורת האלהים מפלש ושום שלל ויבינו בפנקרא: ס ויאמר נחמיה הוא המלשחא ועזרא הכהן והפפר והלויים המבינים אתהעם לכלהעם היום קודשהוה ליהוה אלהיכם אלתהאפלו ואלתבכו פי בוכים פלהעם לשמעם אתדברי התורה: ויאמר להם לכו אכלו משמנים ושתו מתנפים ושלחו מנות לאין וכן לו פיקודש היום ושתו לא ענו עוד (איוב לג טו): (י) במויעל עומדים על נתיבים: (יא) וישום שכלי ושימת ידיהם. עשיות יריסם שנשאו כפיסם למעלה כמנה. ושום לשון פעול: (ט) היום קודש. כי יום להודות לסקביה, כענין שלמח (מ"א פ ט) ופרש לאת השנה סוף: כי בוכים כל העם. מפני שלל כפוי השמים: (י) מבינים את העם. שהיו קיימו תורה כמלוי: (י) לאין נכון לו. לנעני שלון ממננין לעם דברי מוסר: ע"פ עמדם. שהיו מונחין לו מלמלו:

מצודת דוד

עמדו לא ענו (איוב לג טו): (י) במויעל. מלשון העלה והחמה: לחוק: במויעל ידיהם למעלה: אפיה ויקראו כפודקודש: (ח) וישום. מלשון שימה: (י) בנות. ענין כל אתר על פניו ארצה: (י) מבינים. הם היר מבינים ומודיעים להעם את דברי התורה שקרא עזרא: עמדם. על מקום עמדם ולא היו במקומם: (ח) ויקראו. רצה לומר ששמו קול הקריאה, כי עזרא לבד היה הקורא: פורש. קריאה מפורשת לדעת ולהבין מה שנאמר בה: וישום שכלי וגו'. שמו שכלי. רצה לומר נתנו לכם להשכיל אמתה הענין והשכילו להבין במקרא: (ט) המבינים. אשר היו מבינים את העם את דברי התורה: **כ"פ העם.** הם אמרו לכל העם הלא היום קודש הוא לה. כי ראש השנה הוא, ואין מודאי להחלל ולבטת בו: כשפנים וגו'. כי ראו שלא קיימו את התורה כראוי: (י) משפנים. מאכלי שמן: פתקים. משקים מתוקים: לאין נכון לו. למי שאין המון נכון ומזומן לו, רוצה לומר לרלה העם:

אבן עזרא

עמדה בייבור ופירושו שתקו והחישו, וכן עמדו אחד כמו שנגזר ומשנה (שם י טו). ופירושו במועל לא ענו עוד (איוב לג טו). והכן שעמדו על דליהם כנשיאות יריהם, כטעם שאו יריים קרש וברכו את לכבוד התורה, והער ויקומו על עמדם (עי' פסוק ז). ה' (החלי קול ב): (י) מבינים את העם לתורה. וכן אמרו חכמינו ו"ל מימי משה ועד רכן נמלאל מנפש להקשיב התורה: (ח) פורש. פירוש רבו וכתונו ועוללה בעפר קרני (איוב טו טו). והוא השומה בעיני הלב. כטעם ואתנה את לבי לדעת כטעם מעלה מן עלה ויעל, והם שנים שרשים בנין חכמה (הלה א י'): (ט) כ"פ העם. רבם עם ראמד

מדרשי חז"ל

מגיל עין אשר עשו לרוב, ואמר רב גייל שגילו כשם שכלי אלו המפסקין. ייבנו במקרא' אלו מפקי עממים. המפורש. הוראת שנה היתה. (יומא טו:ט).

(ח) ויקראו בספר בתורת האלהים וגו'. ייקראו בספר (י) ושלחו מנות לאין נכון לו. מאי לאין נכון לו, אמר הורח האלהים. זה מקרא. מפורש זה חזנים. ישום

וישאל: בויביא עזרא הכהן אתהתורה לפני הקהל מאיש ועזרא אשה וכל מבין לשמע ביום אחד לחתש השבתי: ויקראו כו לפני הרחוב אשר | לפני שעריהפנים מיהאר עדי-מחצית היום נגר האנשים והנשים והפובנים ואוני כלהעם אלספר התורה: ויעמד עזרא הספר עלמגדלעל אשר עשו לדבר ויעמד אצל מתניה לשמע ועניה ואוניה וחקניה ומעשיה עלמינו ומשמאלו פריה ומישאל ומלכיה וחשם וישפנה ובריה משלם: פ והיפתח עזרא הספר לעיני כלהעם פיימעל פלהעם היה וכתתו עמדו כלהעם: ויברך עזרא אתיהוה האלהים הגדול ויענו כלהעם אמן | אמן

מצודת דוד

(א) ביום אחד פירוש השבועי. הוא יום אל קרנות סס עליו ספר המורה: (ב) כי מעל כל לאת השנה: (ג) מן האור. של ממלכת היום: א"ל העם היה. ועל מן לחוה כולם: וכתתו עמדו ספור התורה. היו כל העם ממים אונים: כל העם. ולכש פתחו לקרנות שמקו כל העם: (ד) אשר עשו לדבר. לומר פתח הספר, או כאשר פתח עין לדבר שתקו כל העם: (ו) אמן אמן. הכפל ויהי ראוי הכל: וכתתו. כאשר פתח הספר, או כאשר פתח עין לדבר שתקו כל העם: (ו) אמן אמן. הכפל

אבן עזרא

(א) ויקראו בו לפני הרחוב וגו'. הכן קרין בו, בעזרה. ראשי אומר כהר הכית, שנאמר: ויקראו בו לפני הרחוב אשר לפני שער המים. ואמר רב חסדא: בעזרת השם. (יומא טו:ט).

מדרשי חז"ל

(ח) וכתתו עמדו כל העם. כיון שנפתח ספר תורה אמרו לספר אמילו ברכי הלה. שנאמר וכתתו עמדו כל העם. ואין עמידה אלא שתיקה. שנאמר: והחלתי כי לו ידברו וגו'. רבי יודא אמר רב חסדא מוכא: ואינו כל העם אל ספר התורה. (סוטה לט:).

(ו) ויקראו עזרא את ה' האלהים הגדול וגו'. מאי גדול, אמר רב יוסף אמר רב שגילו כשם המפורש. רב גייל כנגד מ', אמר ליה ששה שמעו מימינו של עזרא וישע משמאלו. שנאמר ויעמד עזרא הסופר על מגיל עין אשר עשו לרוב וגו' ובריה משלם. הני שבכה הני. היינו המפורש בכחלים, ולא, והא מתיב ויעמדו עזרא הסופר על

מאיון תולדות אנונימאלי
שמואל
ראש השנה
זכרון
א

ראש השנה

דרוש א'

בו יבואר למה מוזכר עיקר חיוב תקיעת שופר בפ' יום תרועה יהי לכם
אצל פרשת הקרבנות. וגם יבואר למה בכו ישראל בימי עזרא בריה
בשקראו בס"ת ומה שהשיבו להם הלויים לכו אכלו משמנים וגו' ושלחו
מנות וגו'.

א

בפ' פנחס נפגש המוספין כמיז נמני
ע"ש ונמשך הכניסי בלחד לחוש וגו'
יום תרועה יהי לכם, ועיקר פרשה זו ענינה
הוא לזכות על קרבנות המוספין, והמופדים
וחיוביהם לא זכרו רק אצל גרלה, וצומספין
של מג הסוכות לא זכר כלל שהוא מג
הסוכות שמיז נפגש סוכה רק שהוא יום
לסור במלכה והוא מג וחייב בקרבנות
האלו למוסף וכן בשאר הימים עושים שמזכר
בזה מעניינו של מג הוא בקלוד ולא בלחיד
בו כיון שכל פרשה זו לא בלא חלל צטנין
הקרבנות ועיין ברמב"ן שם, ולויי המועדים
ומנות הכהנים בזה הוא בפ' אמור.

והנה צמות תקיעת שופר לזכר הכחוש צ'
פעמים בפ' אמור ששם עיקר מקום
לויי נלמד שבתוך זכרון תרועה וגו' ופני'
פתח נלמד יום תרועה יהי לכם, ובגמ'
לשם השנה וכ"ש) אלה דמג יו"ע של ר"ה
שמל להיות צטת במקדש היו מוקטין חלל לא
במדינה וכו' ונלמד עלה בגמ' משום דכחוש
לחוד אמר שבתוך זכרון תרועה וכחוש לחוד
לומר יום תרועה יהי לכם לא קשה כלן
צו"ע שמל להיות צטת כלן צו"ע שמל
להיות צמול, ופריך שי מדלוחייתח הוא
צמקש הו"כ חקיעין ועוד חקיעת שופר
כמה ולי"כ מלכה ולא חילפתין קרל

→

וכאן הוא המקום לחזק לטובה את ידינו החשוב אשר לא מש מאהלו של
אמור' וצללה' ועמד לימינו כל הימים, הרה"ח המפור' כמות' יוסף זינדל
קליין שליט"א, אשר נמל חלק בראש הוצאות הכרוכות בהוצאת דברי תורתו של
אמור' וצללה' לאור עולם, ישלם הי' פעלו וכל אשר יפנה יצליח בכל מילי דמיטב
כבני היי ומוזני דו"ח, זכותו הנדול של אמור' וצללה' יעמוד לו ולבניו אחריו
שלא תמוש תודה מפיהם ומפי זרעם וז"ז עד עולם.

ועל הכרחה יעמדו כל העוורים ומסייעים ונמפלים לדבר מצוה הי' הרה"ח מו"ה בן
ציון פעלדמאן נ"י והרה"ח מו"ה יוסף פרץ הלוי ביללער נ"י והרה"ח מו"ה דוד
מארגארעמן נ"י, וגם לרבות את המתעסק בקדשים ואתמחי נכרא בהוצאת דברי
נדולי עולם לאור הי' הרה"ח המו"מ בתורה כמות' אברהם כראנדער שליט"א
שהשקיע הדבת עמל ומירחא שיצא הספר הזה כולו בהדרג.

ואחרון אחריו חביב הי' ניסניו חתן בעל המחבר וצללה' הרה"ח מו"ה זאב בריעף
שליט"א שהשקיע כל כוחו ועמלו להוצאת הספר הזה, ישלם הי' פעלו ותהי
משכרתו שליטה ויזכה לראות נחת מיוצ"ח שלא תמוש התורה מפיו ופי' זרעו וזרע
זרעו עד עולם.

לצת נמר עדיכת הספר התחלנו לעסוק בענין בקשת הסכמות מנדולי דורנו שליט"א
וכמה מהם הורנוי שלדעתם אין ספר הזה צריך להסכמה כי הסחבר הי' ידוע
ומפורסם בצדקתו ונדולת תורתו בין החיים ושמעו הולך בין כותלי בי מדרשא ובפרט
שהספר הוא כדרושים בענייניאגדה ומוסר ויראת הי' ועל כן היתה לנו הוראה זאת
במקום הסכמה לקבוע דברי אמור' וצללה' בדפוס.

וגמ"ם דברינו בהודאה לפני הי' אלקינו שעורנו להוציא לאור דברי אמור'
וצללה' בחלק הראשון הזה, ומבקשים אנו על העמיד שיוזכו הי' להוציא
שאר הדרושים והחידושים הנמצאים ותתרכבה הדעת עד כי מלאה הארץ דעה
את הי' בכ"א.

על הסוב יזכר מינו הרבנית הצי תחי' שעמדה לימין בעלה המחבר וצללה'
שיוכל לישב עה"ת ועל העבודה באין מפריע וכות המחבר חנן עלי' שתזכה
לאריכות ימים ושנים טובים מתוך נחת והרחכה ושימלא הי' כל משאלות לביו לטובה
עבני' צ בכ"א.

הנ"ף

הכו"ח בני המחבר וצללה'

שמואל

ראש השנה

זכרון

שפטה לכה צימי יהושע בן נון אלה שנים המטה עישי רמס לא ריי המטה חו ריי נמר החוקן אחר עי שנה של גלות צבל כי שפטה זכר רק שני ציאת ער ישבר עמר ר' ז ציאת ראשונה עד ישבר עם ז קיית ז ציאת שני וליכ ציאת אפר ריי לירן לכהית החוקן כי לא מזכר ציאת של אית של אית וציה אגרה המטה והמה השנין ולא מקיימה ציאת ורי רק נמי שקרה צעלה של לא ציאת ממש והציאה אפרה חקיים לעמד לצל ציי, ולי כשביימו אה היסוד לציין ציאת השני כזר ראו שאין זה ציאת המקווה ולכן רי שם נפוח ג ייט שהחיים אטר ראו אה ציאת הרמטון כלאר ראו יסוד ציאת השני צנו עקול גדול עיישי.

ולכן כהגש רמס השנה שאו הוא הזמן שמליכין אה הקציה כציכול ומשבו ציי ישראל אז צעלומם מצבל ששכשו הוא הזמן המקווה אקיים ככה ורי רי למלך על כל הארץ וראו ששריון לא הגש הזמן ובשמש אה קריאת המורה ושמשו שפי אמור זכר זכרון מרובה ורק ציי פנחס נאמר יום מרובה אז הציני ששריון מזוכרין אומם למרובה ואין כל השולם כולו כדאי שריון איה ראו למקום המרובה האומות.

ובשעת קריאת המורה היו מתנגמין להם ומרננס יום מרובה הוא יצבה לכן צנו ריב המים ייט) ועניו הציי צור הוא זהיה לשון מרובה הוא מרובה קול לחזן וגם לצון שבר מלשון מרננס שצנע כרול ככלי וולר מנפלא ששכמהריון מלכות הקציה כשצרים מתנגדי המלכה והנה כשיראל הם לזיקים אז זכרון לצבור כמות השומרה אל אחרים ולא מיי אין אלו נקיים ממטה אז

אל על עיי המטה עלה אלקים צמרטה ומחלה לעליונים, אל על אילי הכי בשאר הקציה לו מקום שימרה שם שם שכימו גם צבורי זה הוא מקום המלך שם לעמלמה שכייה כציכול ואי לאו המטה ואילו זכני כל השולם כולו כשהחייק מה רי זורת השולם קודם מטה אררי, ולי היתה ההנהגה השלויה מתחבט צמד הצריחה וריי ממנה הכל אלא כדרך הצנע, וריי זכרין לראות משאלת הקציה צבל השולם ומחלה רי כל השולם כולו ראו להריש כי צבל מקום הוא כמריש לפי המלך, ולי היתה מרובה מלשון שמה כי רי מורה רק על שמתח המלכה, אל עכשו אין צעולם כי אה זכרון מרובה שזר ענין זכרון שמתור אומנו אלירן להמליך אה הקציה אל המרובה האומות הוא רק לפי המלך ציאת המקשת, ולכן רי שם יום מרובה ורי לכה משאיר ציי אומר שהזיווי הוא לחקת צבל מקום רי רק זכרון מרובה וכלי.

כא וציי ים להציין הענין מה שמתו צמחיי, (י) כשעלו ציי מגלות צבל ואלספו כל העם כראש השנה לשמוע אה דצי המורה משאל הסופר ורי כלאר קראו בצפר מורה אלקים צנו כל העם אל מחלצו ומי ושרול והלויים לכל העם אל מחלצו ולא מצבו לנו אלו משמנים ושמו ממקום ושלמו משם לאין נכון לו כי קודם היום לארזנו ולא מעצו כי מדות רי היא משוחם ועייש כל הפרשה באריות. ולי זה מה רי אז הענין צצנו בני ישראל.

ודגוד צצני כרכות (י) עד ישבור עמר רי רלסורה ופניה מכאן אמרו חכמים ראוים היו ישראל לנישוח להם נם צימי עזרה כדרך

שמואל

ראש השנה

זכרון

וציאת המקדש כולין אה מידות המלכה צבל שנה ולכן שם הוא מקום המרובה צלמה כמו שמרישין לפי המלך צצני מידות מלכותו. והנה צצני הכרחה המלכה כשהעם מרישין צמרטה ומרישים צקולם כששנו הוא מתחם שמתחם הנדולה ממרכוס המלכה עד כרי צצאין לירי הרמח קולם ומרובה כמו שמיני צירימו רי כששמשו קול השופר יהש יי) וירישו מרובה גדולה ומפול המורה מחיי, והמרישית היתה שם גיי מרובת לחזן ושמה [וגם שם רי השמחה על פרכוס אלקימו צעולם, כי חומת ורמו היתה שומרת צחוקה עיי בחות השומחה שלהם וצי ישראל הקיטור ואמרו עלינו לצנח י שמיים, ומעלה זו אלו מכרישים אין עוד מלצרו ומלכותו צבל משלה ואיה מוצבלת חיי כשום מקום ועיי ממלה צעל כה השומחה שהשמיר אה החומה חיה ענין מרובת הנחון שלמה הקדושה להשומחה ומחלה מלכותו יחן. וריון שערך הכרחה המלכה היא לפי המלך לכן זכר עיקר הזיווי אל יום מרובה ורי, רי ציי פנחס אל הקרנות הקרין ציאת המקשת, וצי אמור זכר רק זכרון מרובה כדרך אה שהאיר מלוח יום עזר אל ראש השנה מקרא קודם וראשור צמלכה וגם לזויה ששה זכרון מרובה, דהיינו אלירן לומר להריש אל עיקר לזיוי המרובה הוא צמקם המקדש.

ורליש הענין צומח ציאת, והנה לזיל חסא מריר וחיי כשעל העגל ריי כל השולם כולו כסל כצור יח, כי זה הוא עיקר מלכות הציחה שהלום צצויי יחי כסל ומרכבה לו יח ונדאי צמדס על פסוק צמחי לני וגו ממחילת צריחה השולם נחלוה הקציה להיות לו זירה צמחויים דהיינו שימרה שפינשו על האום צצויי

קראו כסל רי כרמח צציי, כי צצנת מוח המלך עזרה אה רי שני על כסל רם וגשע ואילו מלחים אה ההולכו ורי והכוונה היא ששישי הציחה רמס כציכול הארץ הקציה מריב אה שולמו מעל כסל מלכותו שהיה הציאת המקדש [אשרו החילוק בין מרלה ישעי הציחה למרלה יחוקא, הציחה אראה אה המרכבה כציכול וכמו צעלה המלכים זליל שישי, רמס כציכול אה המלך יוש צציתו על כסל מלכותו ומנהג אה השולם ויחוקא, רמס אה המלך כציכול כמו שמתכוון ללוח לדרך כי כזר הרמיה אה הגלות שהמלך והשרים הולכים כציכול צנלוח] ושם צצית המקדש שם הוא המקום שרואין אה כזר מלכותו.

וזרדה כראש השנה אה ממלכין אה הקציה, והסדר הוא כשמלכין מלך חוקקין מרובה וכן מליני צלמה המלך נפוח יי) ומשח אה צלמה ויחקשו בשופר ויאמרו כל העם יחי המלך צלמה וגו' והעם מחללים צלמילים ושמיים שמה גדולה ומצקת הארץ צקולם עייש וכן כשלו ממלכותם אה הקציה הוא צמקיש שופר כמו שאירי (מפוס יי) עלה אלקים צמרטה רי צקול שופר כי צמן שמלכין חוקקין צאופר.

וזמקום המלכה הוא צצרימיק, כי שם הוא צמחית כזר מלכותו, שם הוא ההנהגה השלויה ומלכותו צצויי כי שם מתנהג הכל אלא כדרך הצנע ושם הוא המקום שרואין כציכול אה הקציה יוש על כסל מלכותו ומנהג אה השולם כמלך המנהג מרימו מעל כסל המלכה, וככל ראש השנה הוא המסודרת המלכה כמו שרי צצני הצריחה.

הפולס, והנה לעמוד לצד כחיצ או לכפוף
אל העמים שפה צורה לעבור שם לחוד,
והתחיל לזה הוא ישראל יתאחד בלב שלם
וע"ז ישיפו שפתי ארבע ישובו, ואז תהי'
הרועה חרופה של שמה ולא יצרכו
לצבות, כי כל הכוחות המגדים יתבעו, וכל
אשר יש לו שייכות להקדושה יתאחד
בקדושה, כי ע"ז שולס יתאחדו בלמה אז כל
מקום שנמצא שם חיזה נילין קדושה בעולם
יתאחד ויובל בהם, ומיילא אותן צמייבשו
ואין צדן למלוות קדושה יאבדו ואז יהי'
הציונה.

והתחלת החזות לריבה להתחיל אל
האדם בעלמו שהוא יאחד לוח כל
כוחיו להשייח ולהפריד כל כוחות
המפריעין, והחזות האמתית יכול להיות
צדק רק כשהוא דבוק בה, כי האדם מורכב
מכל מיני כוחות, ועיקר האדם הוא הינין
אלקו אשר בקרבנו, והוא נרין לרואת שיהי'
שלוס צין הינין אלקו שנו וצין השייח'
ולהסיר כל המוניעין אח השלוס הזה, ואלל
ישראל שפתי הוגף שלסה יוכל להכלל בקדושה
כאשר הארץ צוה הרהיק בעל החינה ז"ע
בריש ספרו שנוף של ישראל הוא מנוגה ושל
ארבע הוא מנ' קליפות העממות שאיני יכול
להכלל בקדושה אבל נוגה יכול להכלל
בקדושה בהם שאינו קדוש וכל הבהמות ומיות
עוהרות בהמשכות מנוגה ג"כ אינם קדושים
אלל עומחה ג"כ אין בהם ויכולים להכלל
בקדושה ע"ז שמקריצין אותן בקרבן לך' או
ע"ז אכילה בקדושה, משאי"כ בהמות עממות
וכו' וארבע וכו' המושכין מנ' קלי' העמי'
וכו' עיי"ש וכמו שאמרנו לעיל שלורך
החזות לרין להפריד אח המפריעין
להחזות ולא להס ולנו לננות בית לך'
אלקינו כמו כן נעפס האדם עלמו לרין הוא

אל חטבו וגו' ושלמו מנות לאין נכון וע"ז
הריות יתקיים המלכות ומצות שני יעשה
בית העלשי.

זעיקר צין המקדש תלוי בחזותם של
ישראל וכן מנינו שלצין המקדש היו
לרבינ לרין לצור וקבל שעניינו הירוף
והחזות של כל קבל ישראל, ולכן כחיצ
בצין בית ראשון ומליס ח"ו ח"ו לא יקבל
שלמה וגו' נקבלו אל המלך שלמה צירח
האחינים, וכן במשכן כ' (שמה ג"כ ח"ו) ויקבל
משכ אח כל מרת בניי וכו' ללוות להם על
מלאת המשכן כי זה הוא יסוד המשכן
והמקדש האחות שבנייהם, והמשכן הי'
עומד על האדנים שבאו משקליהם של ס'
רצוח שהם כל כלל ישראל וזהו יסוד המשכן,
ולכן בצנין המקדש אמרו להם להשומרוים
והכוחים נשאו ד' ג' לא להס ולנו לננות בית
לך' אלקינו ואין להס מלק וצקה וחרון
צירושלים, כי כל אלו שאין להם שייכות עם
הקבל אס מנערפין עמהם הם מפריעין
להחזות, וכמו שלרבינ כל ישראל להכלל
כאשר בלב אחד כדי שיהי צייניהם אחות
אותן שרין להחאחד עמהם ולא עם אותן
שאסור להחאחד עמהם כי זה מפריע
האחות, וכדאי צויה"ק על אהרן הכהן
ארבע שלס ורוזף שלס שהוא שמר על כלל
ישראל שלא יבנס צייניהם מי שאינו שייך עם
זהיוו הערב רב, והוא הצידלס מעל בניי
כדי לשמור על אחותו, כי ע"ז שמתפרדו
מבניי יכלו בניי להחאחד.

ד' ואפשר שכווננו עוד הלויס בלמרס
לכניי שלא יבכו וכו' ואמרו להם שישלחו
מנות לאין נכון לו, כי החתים פירש שבכו על
אשר אין המלכה יבכת עדיין אלל אומות

במלוכה, והלויס אמרו להם הסו כי הקציה
שמה בבס, ואס הקציה שמה גם אסם לרבינ
להיות בשמחה כי חרות ה' היא מצוחס.

ג' דשם נזכר שהלויס אמרו להם אכלו
משמנים ושמן ממחקים ושלמו מנות לאין
נכון לו, ובגמי צילה נפ"ו דרשוהו למי שלא
הכין וכו' עיי"ש, והנה עיין משלוח מנות
מלניו צפורים ושס ציארז המפרשים העעס,
וצרש השזה ג"כ העיין הוא דחמיצ והייס
ג"כ ה' ויהי צישרון מלך בהחאסף ראשי עם
יחד שבעי ישראל, וע"ז רשי" שס ד"א
בהחאסף בהחאספס יחד בלוגודת אחת ושלוס
צייניהם הוא מלכס ולא כשיס ממלוקת צייניהם
פכ"ל, שכשיס אהדות צין ישראל השכנייה
שורה בחורס, ואגודתו על ארץ יסרה, וכדכ'
וחרועת מלך נו, כשיס ריעות או מלכס בהס,
וכמו שפ"י המפרשים אשרי העס יודעי
חרועיה מלשון ריעות, ולכן אי' בעס
הארצי"ל שאמר הקדושה ירלה בעכל חוקקע
והעולס שיכ"י צייניהם אהבה ואחות וזה
עיין גדול מלה.

ו'צין אמרו להס הלויס כי חרות ה' היא
מצוחס וכו' ושלמו מנות לאין נכון לו
שיחאחדו אחד עם חצרו כי עיי"ז ממקימות
בהס מלכותו של הקציה, ורמזו להס צוה
שלוס יהי' אהדות גמורה צייניהם אז יתקיים
הבית הזה לעד, כי הצית שני מרס בעציל
שנאח מוניה, ורמזו להס הלויס שהגס שהס
רואיס שאין זה הצית המקווה ולכן הם
צוביס לעפי"כ אס יתאחדו בלב אחד אז יזכו
שמכנית הזה תלה אורח כי יתלכס צו הצית
השלישי העליון כשמה בחור הוגף, [כי אי'
בספרה"ק שהצית השלישי יהי' כולל מצות
הלי' והציות הכי', דהיינו החלומות יהי' הצית
הכי' והפנימיות הצית הלי', וע"ז הוכיחו

לרבינ לשבור אח כמות העומחה שיש לנו
חיי', כי האדם בעלמו עדיין אינו מסיכיס
כולו למלכות הקציה כי אינוו בעל כולו לך'
כי נמלאיס צו עדיין כמות שאינס בעליס
ומצועליס נגד רלון הקציה ולרין לשבור
אותן, וע"ז התרועה הוא שצרכס, ובשמשס
זלח נתעוררו לבני'.

והנה החתים כי דיוס חרופה שפירשו יוסי
יבצח היינו צביה מתקיים גם
כששראל עושין רלנו של מקוסי, הגס
דכפשו קלי על הצכי' שהלדס לרין
להתעורר בהריוס חרופת המלוכה, ולשאלו
אח עלמו שלח הקיסר אי מלכה אלה עד
השחה אמתי לא אחת לבצלי, אבל שפי' אס
ישראל עושין רשי"מ שייך עיין הצכי' על מכ
שהגוייס עדיין אינס מנערפין למלכותו של
הקציה, כי בעבע היא שצן המלך שמה מלה
ציוס גוסיס של אציו המלך, אבל אס יודע
שיס אינו מדינה שמודרין צו זה כוואז לו
מלה, ושמה חקופה בלצו מלז אחד על יוסי
גוסיס של מלכות אציו, ולער מלז השני
שיסנס כללו שאינס מנערפיס למלכותו,
והמלך ברלוחו לער בנו אומר בלצו כציוכל
הלא בני מקבל על עלמו עול מלכותו וזה כער
כללי ומספיק לי ועל שאר האומות הוא
שוחק וכאמחר הכי' ומליס ה' יושב בשמיס
ישחק ה' ילעג למו וגו' בני אהה לוי הויס
לידורין וגו' חרועס בעבע ברזל ככלי יולר
תנפלו, כי המלך חושב בעלמו, לי די שבניי
מכירין מלכותו ושמה צוה, ואס חיי' לפעמיס
גם בניי אינן מכירין במלכותו אז חיי' יש לער
גדול לפניו.

ואז בזמן עורח הגס שישראל שטלו מהגולה
קבלו בלעון מלכותו עליכס אבל כעו על
אשר אין כל העולס כולו עדיין מכירין

שבועה

ראש השנה

זכרון

ה' הוא מניע לשורש הרמזון והוא למעלה מן המקום והוא נמצא במצב כמו שבי' קודם הצריחה ולא שייך גזי' שבי' לריך מקום, וכשהוא צעל כולו לרי' אינו מלאכות צפוי עלמו ואינו לריך מקום, והוא אל חי בקרבם דהיינו שאינם רואים כיהא את דבר ה'.

וזהו הטעם שבי' משמחים רווחים, כשצאו לציהמיק ונמשורה האכבה להקטייה כל רק עד שכל האכבות נמצעו ולא היה שום אהבה עצמו, וממילא נמצאה דבר ה' כמו שהיא קודם הצריחה, ונשמיה אינה צריכה מקום, רק הנוף לריך מקום, [ואינו אומר נשמיה רק צדך השאלה, האמת הוא שבי' צורה הרבה יותר מצמי' נשמיה, כי נמצאה אז שהכ"ל צעל במלאכות אליו ותי'.

וזה ענין רחש הכנה שאינו ממליץ את הקציה, ושיקר המלוכה אין הכוונה כפשוטו על כל השולם, כי רק אלל מלך צויד שייר- לומר שיש לו צדום ושבדות ישרים ומרווחים וכסף והכב הכבה מחד וכו', אלל אלל הקציה הכל כל אלו כלה נמשגו, ועיקר הכל שמשגו אללו כצידול הוא המום, ומשך שימליכהו על הנוצץ האלקי שצקצכו וכו', ה' למלך על כל הארץ, היינו על כל הארציות ומשמלילך את הקציה על נפשו ונוצץ האלקי שצקצכו אז כבר ממילא הקציה מולך על כל הארץ.

וזהו דבר האשון הוא להסיר כל הכחות המנוגדים אל הקדושה והוא ענין האמיתו כלי' וזה יש לרמז צפ' ומחנה י"ז ובהקביל את הקהל מחקשו וכו' מקישה מורה על שחזים, וקהל כפשוטו כפיונה צללויות וגו' כפיונה צמיעיות האדם צעלמו שהוא קהל של אצרים וכל אמן שלא

מלך צויד שאינו רואה לנצח די צוה שהוא מראה הכשעמו בחלונותיו הנוף ונסיף קוממו לפניו אלל לפני הקציה הרוחה ומניע אל מוך משכיות לצעו ואם הוא סמם משמחה ונצלו אין שום הכנעה הלא להצל יחשבו כי ה' יראה לנצח ומסתכל בעיקר אם הבל מצעל אליו, ויעטול הבל הוא היה ה' רק צציהמיק ומעשה הכשעמו, ה' רק להוציר את האדם שנפשו ולצו ופנישו ויצעלו עלאם, ולכן היו משמחים רוחים, כי כל אמן שלא הכנישו עצמן לא מלאו מקום לעלמם צציהמיק וה' המקום אל ועמדו לפופים, אלל כשהמחול הבל להכניע אז היה מקום צרויות לכל אמת, וכן אמר יהושע לפני כשאלמס את כולם ציון שני צרי הארון והמזיק המושט את המרוצה ולומר להם ויהושע ג' י"ז בולח מדעון כי אל חי בקרבכם וגו' ואמר הלאו אל חי, וכן בנפחם הצרכה צציהמיק מולח אנו אומרים על כן בשבר זמח אל חי מלקנו צרנו וכו', כי אל חי שירשו שהקציה שורה על אומי האדם שאין בו שילה הבל, וזהו אמר להם יהושע אל חי בקרבכם שאין צדום שום דבר המנוג לקדושה, דהיינו ערלה הבל ומלוותיו לא היו צדום, כי האורח עצמו זה כבר שמש ש"ג, כי האור יסכן לאהוב משהו מוך מכתובה וכו', ומזה שלמלמן ציון שני צרי הארון וה' להם שם מקום משם רלוי' שיה משללים ממחור וערלה ואל חי בקרבם קודם כי בולם צעלים אל הארש שלם, [כי צלמח מוכויותיו של האדם הוא רק דבר ה' הממייחה וזה אינו לריך מקום, מדרכה הוא למעלה מן המקום, ורק כמן צערה"ז עשה ה' ככה שכל דבר יש לו מקום וזמן ויש גשם וכו' אלל פנימיות כל דבר הוא רק דבר ה' הממייחה אשר צלמו יש מחור ואין שוד ופלאר האריך צוה בשער המוד והמחנה, ושלמס מנעל עלמו מכל וכל ועשה צעל ומצעל אל דבר

שבועה

ראש השנה

זכרון

שבי' להם אחרות עם זולתם ואח"כ עם עלמו אלל הוא לא מלאה, אלא קודם יהי' הוא אמיתי צעלמו חובו כדבר ולא יסורו ליש, ולא יוכל להיות צעלים עם זולתו, ואמר שבי' לו י' דברים אלו האמית והשליים יושפע גם צעל העולם ענין זה החוקו וזה שאלמר זכרי' ויש כה אמר ה' צעלות אום הכנישו אום החמישי אום הכנישו אום הכנישו יהי' לציון יהודה לשון ולשמחה ולתעודים עוצים והמחמה והשלום אהבו, דהיינו שיחשפנו כל הזמות לוישע אלל צמחוי שמחה ושלום אהבו כלי'.
ואחר שיש לו אחרות צעלמו לריך להחמח עם כל איש ישראל כי כולו כנפש אחד ואמר ה' ויקח י"ח ומהבם לרעך כמוד אלו ה' דהיינו שכל אי יש בו ינוצץ אלקי חלק שאלצה האמונה מהם ואינו מחאים עם אלו ה' אז לא שייך גזי' ומהבם לרעך כמוד כי כל ענין ומהבם לרעך כמוד הוא מחמת שכל אדם יש לו ינוצץ אלקי ומלך זה הם מאוחדים משלמי מי שאין לו שייכות צלל עם הנוצץ אלקי שצקצכו אז לא מובל להחמח עמו.

וזהו לשיל צולמו שצבים המהים הוא המקום שצולמות שמים ממולות וגם צעלים כולם להכרימ, עפ"י יש לצמר כענין ששם היה הם של עומדים לפופים ומשמחים רוחים, דהיה אנו אומרים צמלנו ואין אמתו יוכלו לללות ולירלות ולשמחות לפעיר, ולצי למה יוכל להשמחות גם צרה"ז, אלל ענין השמחוויה כי הרהיק צעל המניח זיש, שזה היה רק צציהמיק כי השמחוויה אין הכוונה רק שם לנוף קוממו וגושי, כי גדר השמחוויה הוא שהוא מראה הכנישה לפני המלך ששמחור לפניו כשבה אליו, ואלל

לכפרו אומן המשנות שיש להם שייכות לגי קלי' השמחות ועי"ז לא יהי' פירוד ציון הינוצץ אלקי שצקצכו לציון השייט ועי"ז יוכלו כל הנוף כולו צקדושה דהיינו כל דברי הכחות שאינם מנוגדים להקדושה יהיו כולם קדושים לה', והאדם המכריח ממנו את ערלה לצבו הינמשכה מני' קלי' הפי ועי"ז הוא נכלל כולו צקדושה הוא גורם צוה שכל אלו השייכים לנינוצץ שלו שימלמדו עמו, והיותו שכל יהודי נכלל צמצירו איש יוכל איש יהודי אחד לגרום שכל השולם ישורו ולא רק כלל ישראל אלא מומלך לו ולכל השולם כולו, וכל היכן שנמצא ינוצץ קודם צעלים מחמח עמו ויכול להביא את החוקו השלם, ולריך רק להחמיל צעלמו זהו הדבר הראשון, כי כל מה שיש צעולם הנהגל יש צעולם הקטן, צעולם הנהגל, הפירוש של צעולם הוא ציון אדם לחצרו, וצעולם הקטן הפירוש של אחרות הוא ציון גוף והנפש, וקודם לריך להיות צלמחות אלל עלמו ואח"כ יוכל להיות צלמחות עם חבירו.

וזה שאח"כ והאמת והשלום אהבו והיי' י"ז כי אמת קודם לשלום, אמת מורה על זה שאליו אינו סומך עלמו שזה היה ענין אמת שאליו משקר צולמו כי אמת האדם מורה על ענינים צבוחים מאלד והאדם לריך להחלום מששו עם ארמוו שלא יהי' שמירה צניחה עד שכל איצרו יודע לשמות ריון קיום כמחוי"כ ופיי"ז א) משכני אמריך הנוצץ שאין שום כח המונע אומי מהקדושה והוא רך אליה צעל איצרוי וכמחמח דוד המשיח המהיש שיי' ג) לצי ונצרו ירנו אל חי מי זה נקרא אמת ולא מסר לו צמדת האמת אז אין לו שלום עם עלמו וכמחוי"כ שיש ליה ד) אין שלום צעלמו מפני מעלמי שהנוף והנפש איום בשלום, וישום אופים כאלה שקודם רזאים

